HANDISCOLA

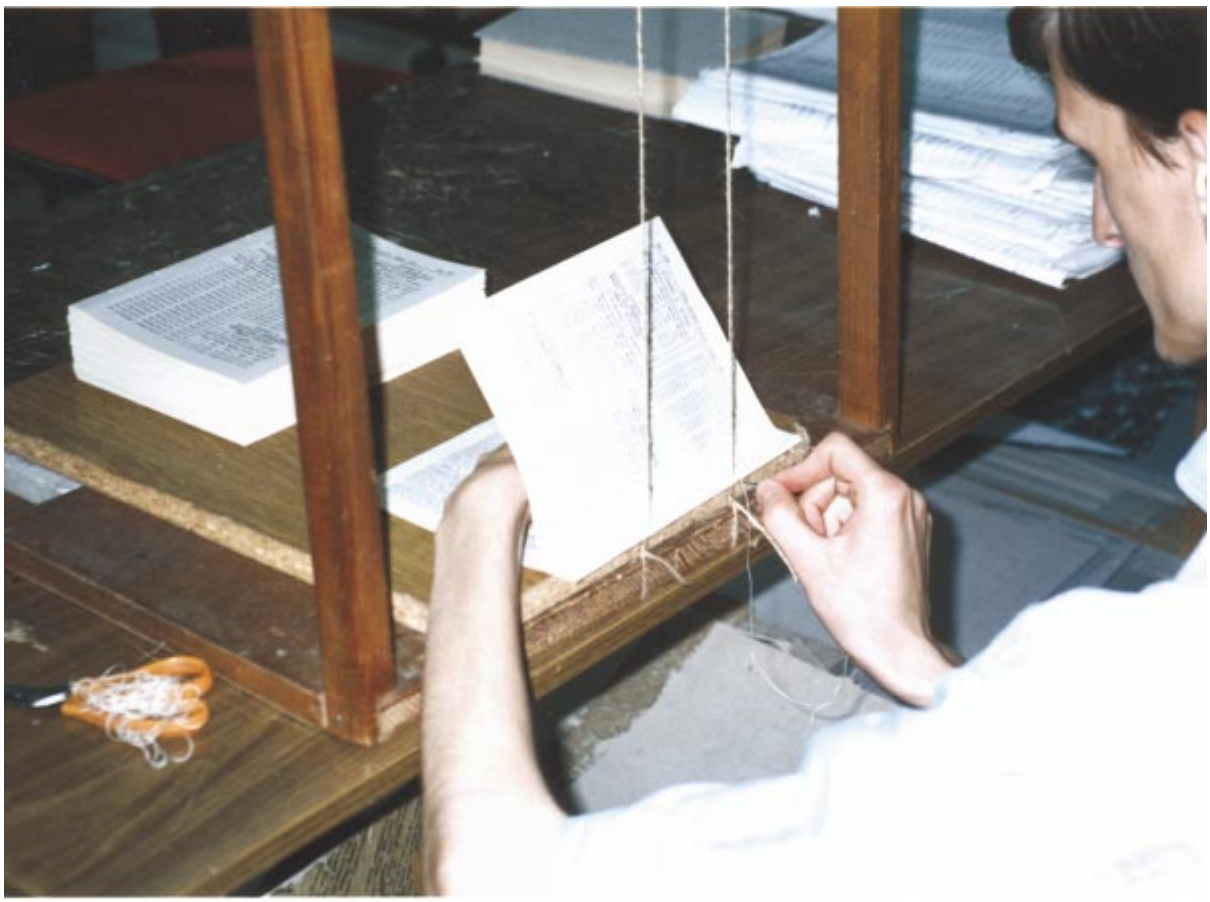

Βιβλιοδεσία

Bookbinding

Kirjansidonta

Raamatuköitmine

Könyvkötészet

Grāmatu iesiešana

To the reader

This teaching material of bookbinding you have got in your hands has been produced by the HANDISCOLA –project that was approved into the Socrates/Grundtvig 1 Programme funded by the European Union. The material is a result of the co-operation between the representatives of five countries participating in the project. The main responsibility for collecting the material had the Greek participant. The material has been tested in pilot courses and handicraft teachers and researchers have expressed their expert opinions on the material. We would like to thank all our external experts for their help.

Altogether ten teaching materials in six languages have been produced in HANDISCOLA – project. The languages are English, Estonian, Greek, Finnish, Hungarian and Latvian. The themes are ceramics, bookbinding, naalbinding (needle looping), one-log boat, woodcarving, ribbon weaving, embroidery, felting, rug weaving and birch bark work. Four seminars were arranged during the project and more material about the European handicraft tradition can be found in the reports made from these seminars. Most of the material is seen at the internet address: http://213.28.44.180/palvelut/opetustoimi/koulujen-sivut/tvop/Handiscola/index.html

"HANDISCOLA –handicraft is common language" –project started at the end of the year 2001 and it ends in the beginning of October 2003. The aim of the project is to enhance the common European knowledge of handicraft tradition. Another aim is to preserve old traditions and to transmit them to new users. In the seminars during this project the participants have had a chance to get acquainted with the partners' activities. In the work shops they have put the method "learning by doing" in practice and tested the name of the project "handicraft is common language" – words are not necessarily needed.

The partners of the HANDISCOLA –project are:

Adult Education Centre of Kuusankoski, Finland (Co-ordinator)
Adult Education Centre and Folk High School of Kymenlaakso, Anjalankoski, Finland
Rääma Noorte Ühing "Noorus", Pärnu, Estonia
Pärnu Kutseõppekeskus, Pärnu, Estonia
Latgales Amatniecības Meistaru Skola, Berzgale, Latvia
Petöfi Kulturális KHT, Orosháza, Hungary
European Perspective and Development Center, Athens, Greece
and its co-partner
Comission of Popular Education of Pieria, Katerini, Greece

We hope that this teaching material would serve the needs of adult education in various countries among handicraft professionals and amateurs. We believe that the material gives stimuli to teachers and instructors to arrange courses and background information and concrete instructions to a single learner to make the product presented in the book.

Miikka Rikala
Coordinator

Seppo Tahvanainen
Editor

Βιβλιοδεσία

Τα δεμένα βιβλία, όπως και τα πρωτότυπα έργα τέχνης είναι ανεκτίμητοι θησαυροί για κάθε άνθρωπο που εκτιμά την ομορφιά του χειροποίητου. Η πρώτη του προτεραιότητα είναι η επιθυμία να κατασκευάσει μοναδικά βιβλία ή να αποκαταστήσει με λεπτότητα ένα σημαντικό βιβλίο. Τα διάφορα υλικά της βιβλιοδεσίας μπορούν να χρησιμοποιηθούν με αρκετά δημιουργικό τρόπο. Το χαρτί, το δέρμα, μέρη από φυτά, διάφορες κορδέλες και υφάσματα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για το εξώφυλλο. Στο χαρτί του εξώφυλλου και στα εσώφυλλα μπορεί κανείς να δώσει ζωή τονίζοντας τα νερά του υλικού, ζωγραφίζοντας ή χρωματίζοντας, ή με την επιλογή κάποιου ειδικού χαρτιού.

Ιστορία

Η τέχνη της βιβλιοδεσίας είναι τόσο παλιά όσο και το βιβλίο. Τα πρώτα γραπτά μνημεία από πάπυρο και περγαμηνή, που δεν είχαν το σχήμα που έχουν τα σημερινά βιβλία, για να προφυλαχθούν από διάφορες φθορές, τοποθετούνταν μέσα σε δερμάτινες θήκες και έπειτα σε ξύλινα κιβώτια. Οι θήκες αυτές από τους αρχαίους ονομάζονταν «νάρθηκες». Την εμφάνιση της γνωστής της βιβλιοδεσίας τη συναντούμε στους πρώτους χριστιανικούς αιώνες και κυρίως από την εποχή που έπαψε πλέον το χειρόγραφο να έχει τη μορφή του κυλίνδρου και πήρε τη μορφή του κανονικού βιβλίου. Τα φύλλα του βιβλίου ράβονταν με ένα ή δύο νήματα πάνω σε δερμάτινες ταινίες και τα τοποθετούσαν ανάμεσα σε λεπτά σανιδάκια. Οι δερμάτινες λωρίδες χρησίμευαν για να προσαρμόζονται τα σκεπάσματα (καλύμματα) στο βιβλίο. Τα καλύμματα αυτά ήταν από δέρμα (από τον 4ο αιώνα μ.Χ.), ύφασμα μεταξωτό ή βελούδο.

Από τον 6ο αιώνα μ.Χ. το βιβλίο εμφανίζεται πλούσια διακοσμημένο με σμάλτο, φίλντισι και πολύτιμους λίθους. Στην Βυζαντινή εποχή πολύ συνηθισμένο ήταν το κόκκινο μεταξωτό. Στο εσωτερικό τους τα καλύμματα ντύνονταν με ένα φύλλο περγαμηνής, διπλάσιου μεγέθους από το σχήμα του βιβλίου, για την προφύλαξη του πρώτου και του τελευταίου γραμμένου φύλλου. Τα προφυλακτικά αυτά φύλλα, που έβαζαν στην αρχή και στο τέλος του βιβλίου οι Βυζαντινοί τα ονόμαζαν «παράφυλλα». Το ράψιμο του βιβλίου το έλεγαν «στάχωμα» και τον βιβλιοδέτη «σταχωτή» (στάχωση).

Κατά την πρώτη περίοδο του Μεσαίωνα, τόσο στο Βυζάντιο όσο και στη Δύση, εγκαταλείφθηκε η Βυζαντινή επιδεκτική πολυτέλεια. Οι βιβλιοδεσίες ήταν απλές, μοναστηριακού τύπου και επικράτησαν τα δεσίματα με μαροκινό δέρμα και χαρακτηριστική χρυσή διακόσμηση. Το ίδιο ισχύει και για τα κοράνια και τα αραβικά χειρόγραφα βιβλία. Χαρακτηριστικό για την αραβική βιβλιοδεσία είναι ότι το επάνω κάλυμμα επεκτείνεται για να σκεπάσει και να προστατεύσει το βιβλίο από τη μπροστινή πλευρά. Με τις Σταυροφορίες, πάλι η βιβλιοδεσία φθάνει στο μεγαλύτερο βαθμό πολυτελείας.

Η βιβλιοδεσία συμπληρωνόταν ακόμη από επίχρυσα ή ασημένια κουμπιά, σκαλισμένες γωνίες και αλυσίδες. Τα χειρόγραφα με ασημένια ή χρυσά σφυρηλατημένα εξώφυλλα, διακοσμημένα με σκαλιστά μοτίβα ή επιγραφές επέζησαν και μετά τη Βυζαντινή εποχή. Στα ελληνικά χειρόγραφα του Μεσαίωνα οι περισσότεροι τεχνίτες χρησιμοποιούσαν το ξύλο για τα καλύμματα που ήταν ντυμένα με δέρμα, πάνω στο οποίο τοποθετούσαν διάφορες έκτυπες παραστάσεις, τις οποίες έφτιαχναν με μία μεταλλική ή ξύλινη μήτρα. Όσες φορές δεν χρησιμοποιούσαν το ξύλο, το αντικαθιστούσαν με χαρτόνι, το οποίο κατασκευάζονταν πολλές φορές, από φύλλα παλαιών χειρογράφων που κολλούσαν πολλά μαζί. Γι' αυτό, όταν διαλύθηκαν τέτοια παλαιά καλύμματα βιβλίων, ανακαλύφθηκαν στα φύλλα που αποτελούσαν το χαρτόνι αξιόλογα κείμενα, άγνωστα μέχρι τότε.

Στην Ουμανιστική περίοδο ένας τύπος κομψής βιβλιοδεσίας με επένδυση από πολύτιμο ύφασμα ή με περγαμηνή, με ζωγραφιές ή μικρογραφίες είχε μεγάλη διάδοση στην Ιταλία. Εν τω μεταξύ το ξύλο αντικατέστησε σιγά – σιγά τη χρήση του χαρτονιού και με την τυπογραφία η καινοτομία αυτή γενικεύθηκε.

Με την ανακάλυψη της τυπογραφίας τα βιβλία άρχισαν να πληθαίνουν και να διαδίδονται πολύ γρήγορα. Ούτε ο χρόνος αλλά ούτε και ο σκοπός επέτρεπαν τη δαπανηρή βιβλιοδέτηση τους, εκτός βέβαια από εξαιρετικές περιπτώσεις. Στο τέλος του 15ου αι. το βιβλίο είχε μικρότερες διαστάσεις, έγινε ελαφρύ και ευμεταχείριστο. Ανυπέρβλητο πρότυπο κομψότητας παραμένουν οι βιβλιοδεσίες "aldines"(Aldo Manuzi) με δέρμα ή με περγαμηνή δεμένα και διακοσμημένα. Κατά το 16ο αι. στην Ιταλία ειδικοί σχεδιαστές φιλοτεχνούν τα διάφορα στολίδια που διακοσμούσαν τη βιβλιοδεσία. Αξιωματούχοι της εποχής εκείνης συνήθιζαν να διακοσμούν τα βιβλία τους με τα στέμματα, τα οικόσημα τους και διάφορους θυρεούς.

Στα μέσα του 16ου αι. τα πρωτεία της βιβλιοδετικής τέχνης περιήλθαν στη Γαλλία.Η γαλλική Επανάσταση προσπάθησε να εξαφανίσει όλα τα διακριτικά σημεία των παλαιών αξιωματούχων από τα βιβλία. Έτσι, πολλά αριστουργήματα της βιβλιοδετικής ακρωτηριάστηκαν. Στην εποχή μας, η γαλλική σχολή κρατά και πάλι τα πρωτεία.

Η βιβλιοδεσία και η κατασκευή του εξωφύλλου στις ουγγρικές εκδόσεις ακολουθεί τον παραδοσιακό τρόπο. Υπάρχει ένα μουσείο εκτύπωσης στο Gyomaendrod όπου, πέρα από τις παλιές εικόνες, τα ιστορικά ντοκουμέντα και τις εκδόσεις, μπορεί κανείς να δει τις εκτυπωτικές μηχανές και τα εργαλεία της βιβλιοδεσίας.

Μετά τις παγκοσμίως γνωστές βιβλιοδεσίες Corvina πάτρωνες της Ουγγρικής βιβλιοδεσίας έγιναν κυρίως ιεράρχες, που διατήρησαν τη μορφή των λειτουργικών βιβλίων δεμένων με εξώφυλλα διακοσμημένα με αργυρές επικαλύψεις. Οι βιβλιοδεσίες από την Τρανσυλβανία και το Debrecen του 17ου αιώνα είχαν πολύ υψηλή ποιότητα. Στην περιοχή αυτή εργάζονταν πολλοί ειδικοί στη βιβλιοδεσία. Η βιβλιοδεσία αυτού του τύπου ακολουθούσε τα γερμανικά, ολλανδικά και γαλλικά πρότυπα και παρουσίαζε κάποια ανατολικά χαρακτηριστικά. Η προετοιμασία των εξώφυλλων αναδεικνύει το έργο των χρυσοχόων: αυτοί χρησιμοποιούσαν ασημένιες δαγκάνες και δεσίματα.

Κατά τον 18ο αιώνα υπήρχαν πολλοί τεχνίτες στα βιβλιοδετεία της Βούδας με

μεγάλη επιδεξιότητα και καλό γούστο. Αυτό τον αιώνα, το δέσιμο με χρωματιστή περγαμηνή του Debrecen ήταν πολύ σημαντικό. Οι βιβλιοδεσίες αυτές είχαν εξώφυλλα διακοσμημένα με δέσιμο από κίτρινο δέρμα μόσχου. Οι διακοσμήσεις τους, κατά την ουγγρική παράδοση, γίνονταν με σίδερο για σημάδια, ήταν λεπτοδουλεμένες και χρωματιστές. Το χρυσό, το κόκκινο βερμιγιόν, το πράσινο, το μπλε, το μοβ εναλλάσσονταν με το κίτρινο χρώμα του δεσίματος της περγαμηνής. Η τέλεια στις λεπτομέρειές της διακόσμηση ήταν εξαιρετικά όμορφη, δημιουργούσε ένα οργανικό σύνολο, πλούσιο σε ενδιαφέρουσες γραμμές και διάφορα χρώματα και είχε κάποια ανατολικά χαρακτηριστικά.

Μετά το Corvinas, τα δεσίματα του Debrecen είναι τα πιο σημαντικά έργα της ουγγρικής τέχνης της βιβλιοδεσίας. Παρά το Corvinas, η μεγάλη τους αξία έγκειται στο ότι κανένα από τα μοτίβα τους δεν χρησιμοποιήθηκε κάπου αλλού, καθώς επρόκειτο για αυθεντικές ουγγρικές διακοσμήσεις που προέρχονταν από την ουγγρική λαϊκή τέχνη.

Η βιβλιοδεσία στην Ελλάδα

Η διαδικασία κατασκευής ενός βιβλίου λέγεται βιβλιοδεσία και περιλαμβάνει τρεις κατηγορίες: την χαρτόδετη, την πανόδετη και τη δερματόδετη. Η δερματόδετη βιβλιοδεσία είναι η πιο δύσκολη και πολύπλοκη μορφή βιβλιοδεσίας.

Η εφαρμογή της καλλιτεχνικής παραδοσιακής βιβλιοδεσίας ακολουθεί συγκεκριμένα στάδια:

- Σελιδοποίηση και σειροθέτηση των φύλλων του βιβλίου που πρόκειται να δεθεί
- Ράψιμο των φύλλων στο τεζάκι (ξύλινο παραδοσιακό εργαλείο)
- Κόλλημα των εσώφυλλων και ξάκρισμα του βιβλίου
- Σφυρηλάτηση της ράχης για τη δημιουργία καμπύλης
- Τοποθέτηση κεφαλαριών
- Κατασκευή, χωριστά, του εξωφύλλου του βιβλίου αφού έχουν μετρηθεί οι διαστάσεις. Τα υλικά που χρησιμοποιούνται είναι χοντρά χαρτόνια πλαστικό και γνήσιο δέρμα.
- Ένωση των τριών τεμαχίων των χαρτονιών (ράχης και δύο πλαϊνών) με το δέρμα
- Κόλλημα του πλαστικού ή υφάσματος στα πλαϊνά χαρτόνια
- Τοποθέτηση δέρματος της γωνιές του εξωφύλλου (προαιρετικά)
- Αφού στεγνώσει καλά το εξώφυλλο, ενώνεται με ειδική κόλλα (υδατοδιαλυτή) με το βιβλίο και τοποθετείται στην ειδική πρέσα για αρκετή ώρα μέχρι να στεγνώσει.
- Το επόμενο στάδιο είναι το καλλιτεχνικό χρύσωμα. Η παραδοσιακή τεχνική είναι κυρίαρχο στοιχείο. Τα υλικά που χρησιμοποιούνται είναι χρυσός 22 καρατίων (σε μορφή φύλλων που τοποθετείται σε χαρτί δια της τριβής) και στοιχεία γραμμάτων μολυβένια. Για να κολληθεί ο χρυσός περνιέται ασπράδι αυγού στα σημεία που θα χρυσωθεί.
- Στη συνέχεια θερμαίνονται τα «στοιχεία» και με μεγάλη σταθερότητα εφαρμόζονται πάνω στο δέρμα και αποτυπώνεται το γράμμα. Το βιβλίο περνιέται με λαδάκι και καθαρίζεται. Η όλη διαδικασία βιβλιοδεσίας έχει ολοκληρωθεί.
- Η τέχνη του τεχνίτη αποτυπώνεται πάνω σε όμορφα βιβλία.

Μαθήματα βιβλιοδεσίας

Πώς δένουμε ένα βιβλίο / τόμο από εφημερίδες

Υλικά και Εργαλεία

- Τεζάκι : ένα ξύλινο εργαλείο, απαραίτητο για το ράψιμο του βιβλίου
- Βελόνα και κλωστή
- Πρέσα
- Κόλλα
- Γάζα
- Ψαλίδι για τα περιθώρια
- Συνδετήρας

Στάδια

1. Βγάζουμε τις καρφίτσες και τους συνδετήρες από τα φύλλα / περιοδικά που πρόκειται να βιβλιοδεθούν (φωτογραφία 1)
2. Χτυπάμε τα τεύχη έτσι ώστε να είναι όλα στην ίδια διάταξη (να μην εξέχει άλλο πάνω και άλλο κάτω) και μετά, κρατώντας τα όλα μαζί, πριονίζουμε τη ράχη τους. Μετά από αυτό το βιβλίο είναι έτοιμο να δεθεί (φωτογραφία 2).
3. Τοποθετούμε τα τεύχη όλα μαζί στο τεζάκι. Περνάμε τα σχοινιά από το τεζάκι στα αυλάκια που έχουμε ήδη πριονίσει στη ράχη των τευχών και αρχίζουμε το ράψιμο με βελόνα και κλωστή (φωτογραφίες 3 και 4)
4. Όταν τελειώσουμε με το ράψιμο, κόβουμε τα σχοινιά από το τεζάκι και τοποθετούμε δύο λευκές σελίδες που θα αποτελέσουν τα εσώφυλλα του βιβλίου. Στη συνέχεια σφίγγουμε το βιβλίο στην πρέσα (φωτογραφίες 5 και 6)
5. Αλείφουμε με την κόλλα τη ράχη του βιβλίου και πάνω της κολλάμε τα κεφαλάρια (μικρά κομμάτια από δέρμα) (φωτογραφίες 7 και 8)
6. Κολλάμε χαρτί στη ράχη, αφού πρώτα έχουμε κολλήσει γάζα η οποία θα βοηθήσει το βιβλίο να δεθεί καλύτερα.
7. Μετράμε τις διαστάσεις του βιβλίου για να ετοιμάσουμε το εξώφυλλο. Ξεκινάμε φτιάχνοντας τη ράχη. Ενώνουμε τα χαρτόνια με το δέρμα και τη ράχη. Στη συνέχεια, κολλάμε το πλαστικό στα πλαϊνά πάνω από το χαρτόνι. Προσέχουμε οι διαστάσεις του εξωφύλλου να είναι ίσες (φωτογραφίες 10 και 11)
8. Ενώνουμε με κόλλα τα εσώφυλλα με το εξώφυλλο (χαρτόνι και πλαστικό) του βιβλίου (φωτογραφία 12)
9. Ξαναβάζουμε το βιβλίο στην πρέσα και περιμένουμε μέχρι να στεγνώσει η κόλλα. (φωτογραφία 13)

Διακόσμηση του βιβλίου

Το εξώφυλλο ενός βιβλίου μπορεί να γίνει με διάφορους τρόπους: να γραφτούν οι τίτλοι και όλα τα υπόλοιπα στοιχεία με χρυσά γράμματα, να κολληθούν στολίδια από αποξηραμένα φύλλα και λουλούδια κλπ.

Τα χρυσά γράμματα του τίτλου ενός βιβλίου φτιάχνονται ως εξής:

1. Τοποθετούμε το βιβλίο στην πρέσα του χρυσώματος και κόβουμε το χρυσό 22 καρατίων που είναι σε μορφή φύλλων.

2. Επιλέγουμε τη γραμματοσειρά που θέλουμε να χρησιμοποιήσουμε και με τα γράμματα φτιάχνουμε τις λέξεις που θα μπουν στον τίτλο του βιβλίου.
3. Τοποθετούμε τα γράμματα στο συνδετήριο, το οποίο θερμαίνεται στο ηλεκτρικό μάτι. Μετά πατάμε στο σημείο

του βιβλίου που θέλουμε να τυπώσουμε τις λέξεις. Το χρύσωμα είναι έτοιμο, όπως και το βιβλίο (εικόνες 14 και 15).

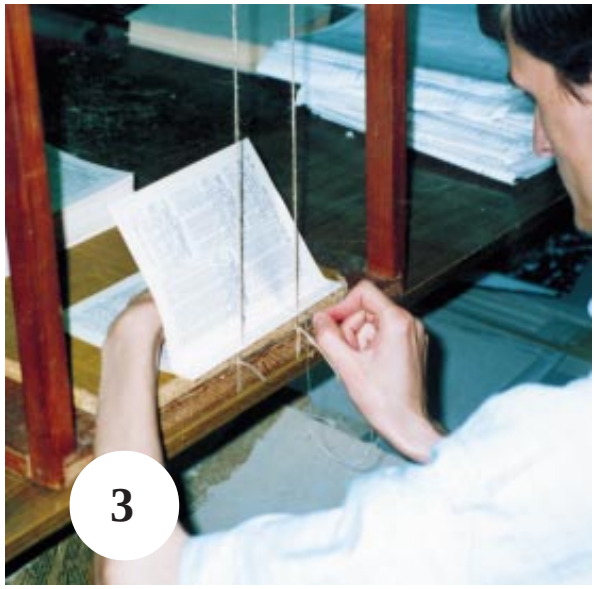

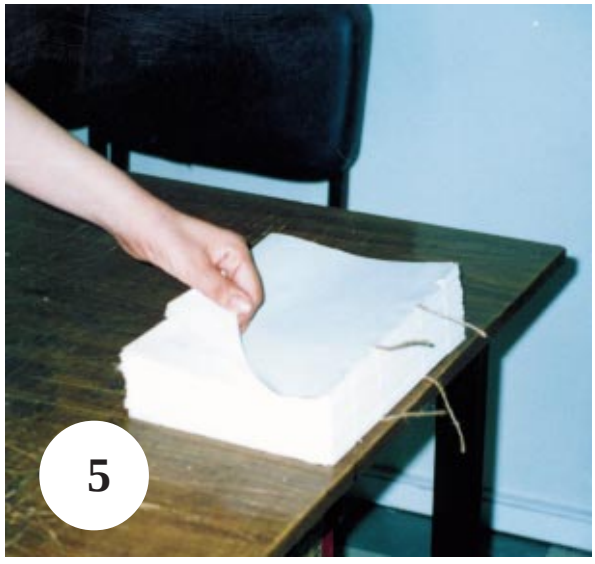

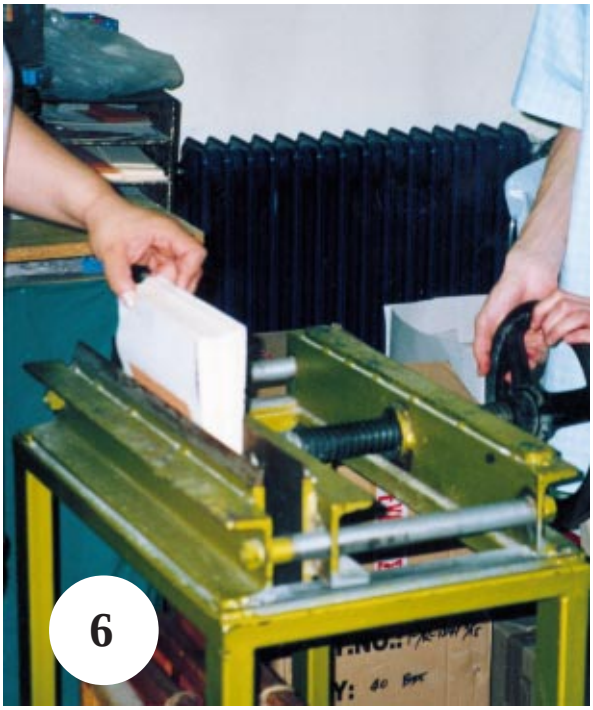
6

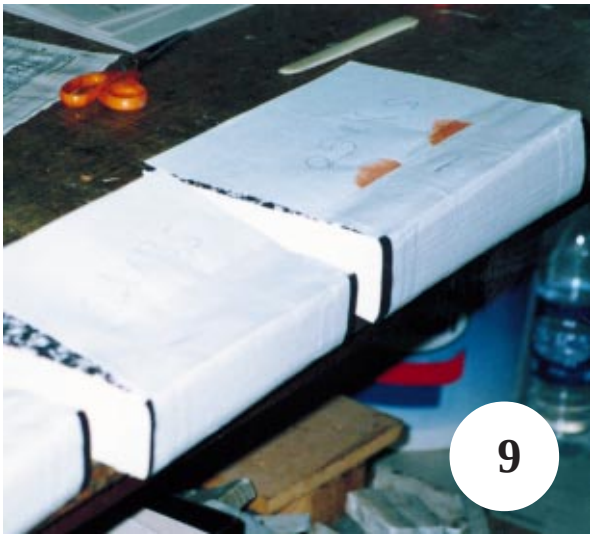
9

7

10

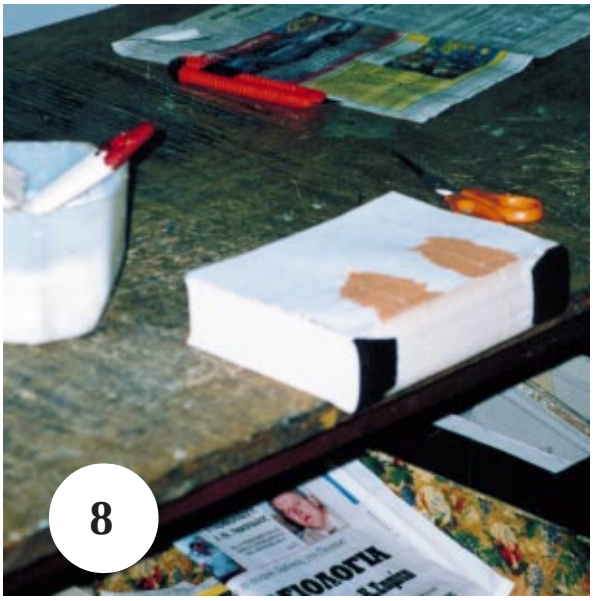
8

11

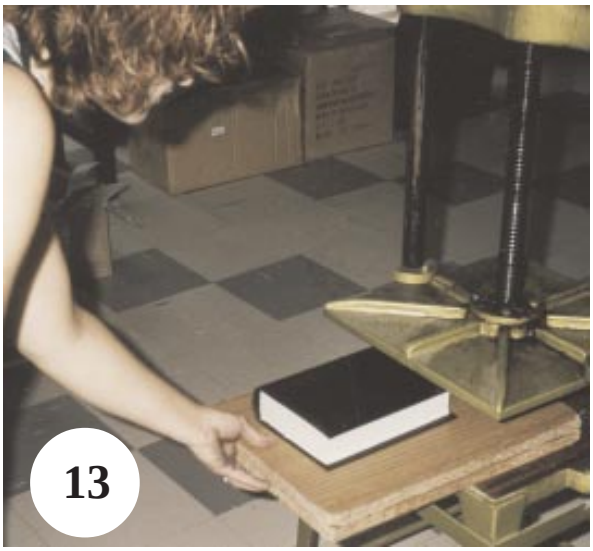

Πώς φτιάχνουμε ένα σημειωματάριο / άλμπουμ φωτογραφιών από φύλλα χαρτιού

Δίπλωμα των φύλλων

Ανάλογα με το μέγεθος του βιβλίου, τα φύλλα που θα χρησιμοποιήσουμε μπορούμε να τα πάρουμε διπλώνοντας μεγαλύτερα φύλλα. Για παράδειγμα, μπορούμε να διπλώσουμε τα φύλλα μεγέθους Α3 δύο φορές. Δεν κόβουμε ακόμη τις σελίδες. Το δίπλωμα πρέπει να γίνει προσεκτικά, ώστε οι σελίδες να είναι ευθυγραμμισμένες. Καλό είναι να χρησιμοποιήσουμε ένα κοκάλινο εργαλείο για το δίπλωμα.

Χρωματίζουμε ή τονίζουμε τα νερά στα εσώφυλλα. Το φύλλο έχει το ύψος του βιβλίου και 2,5 φορές το πλάτος του. Το διπλώνουμε στη μέση με τρόπο ώστε η σωστή πλευρά να είναι η εσωτερική. Φτιάχνουμε δύο τέτοια. Κολλάμε το πρώτο και το τελευταίο φύλλο από το βιβλίο στο εσώφυλλό του.

Σημάδεμα για τη ραφή

Σημαδεύουμε τα σημεία που θα ράψουμε στα διπλωμένα φύλλα. Συνήθως η βάση του βιβλίου έχει μεγαλύτερο περιθώριο από την κορυφή του, περίπου 3-5 εκατοστά, ανάλογα με το μέγεθος του βιβλίου. Διαιρούμε το κεντρικό μέρος όπως επιθυμούμε και σημαδεύουμε τα μέρη για τις ραφές του κορδονιού και τις ταινίες. Τα σημάδια πρέπει να είναι ακριβή και πρέπει να τρυπηθούν πριν από το ράψιμο. Το μάτι της βελόνας δεν πρέπει να είναι πολύ μεγάλο.

Ράψιμο

Για το ράψιμο, χρησιμοποιούμε νήμα, για παράδειγμα στριμμένο λίνο νήμα αρ. 50. Μπορεί το νήμα να είναι λεπτότερο ή παχύτερο ανάλογα με το χαρτί ή μπορεί να είναι κερωμένο, ανάλογα με το τελείωμα και την ποιότητα του χαρτιού.

Ράβουμε τα φύλλα μαζί ένα-ένα ή δύο-δύο. (Οι οδηγίες που ακολουθούν είναι για το ράψιμο ενός φύλλου τη φορά).

Οι ταινίες ή τα κορδόνια χρησιμοποιούντα για ενίσχυση. Βάζουμε το αριστερό χέρι μέσα στο φύλλο και τη βελόνα μέσα στην πιο δεξιά τρύπα (ράβουμε το δεξί εσώφυλλο με το πρώτο φύλλο) και αυτό συνεχίζεται μέχρι να φτάσουμε στην αριστερή πλευρά. Σφίγγουμε το νήμα τραβώντας το κατά μήκους της ράχης του βιβλίου.

Παίρνουμε ένα νέο φύλλο και το ράβουμε προς τα δεξιά. Σφίγγουμε το νήμα προς τα δεξιά και δένουμε με έναν γερό κόμπο την αρχή του νήματος με το νήμα. Παίρνουμε ένα νέο φύλλο και το δένουμε προς τα αριστερά, σφίγγουμε το νήμα και το δένουμε σε κόμπο με τη θηλιά ανάμεσα στο προηγούμενο φύλλο. Αυτό συνεχίζεται μέχρι και το τελευταίο φύλλο, το οποίο ράβουμε μαζί με το πίσω εσώφυλλο.

Το νήμα συνεχίζει πάντα με κόμπους στο τέλος των φύλλων.

Σφίξιμο και κόλλημα της ράχης

Μπορούμε να χτυπήσουμε τη ράχη ώστε να σφίξει και μετά σφίγγουμε και κολλάμε τις ταινίες. Τοποθετούμε το βιβλίο μεταξύ των πλακών και το πιέζουμε έτσι ώστε 5 χιλιοστά να μείνουν έξω από τις πλάκες. Βάζουμε κόλλα στη ράχη με μία βούρτσα. Πιέζουμε το βιβλίο και σκουπίζουμε την παραπάνω κόλλα. Αφού στεγνώσει η κόλλα, το βιβλίο είναι έτοιμο για να το κόψουμε.

Μετά το κόψιμο, μπορούμε να στρογγυλέψουμε τη ράχη χτυπώντας και γυρνώντας την με ίση δύναμη σε όλη την επιφάνεια. Μετά, μπορούμε να κόψουμε, να ζωγραφίσουμε ή να επιχρυσώσουμε τις άκρες.

Οι κορδέλες ένδειξης της θέσης του βιβλίου και η ενίσχυση της ράχης

Τοποθετούμε τις κορδέλες στις άκρες της ράχης του βιβλίου. Πρέπει να έχουν ακριβώς το ίδιο πλάτος με τη ράχη. Κολλάμε τη γάζα ανάμεσα στις κορδέλες για να κρατά σταθερό το σχήμα της ράχης.

Φτιάχνοντας το εξωτερικό κάλυμμα

Τα εξώφυλλα πρέπει να είναι τουλάχιστον 4 χιλιοστά μεγαλύτερα από το βιβλίο. Το χαρτόνι της ράχης μπορεί να είναι λεπτότερο και το χαρτόνι του εξώφυλλου 2-4 χιλιοστά, ανάλογα με το μέγεθος του βιβλίου. Στρογγυλεύουμε το χαρτόνι της ράχης και το κολλάμε στα χαρτόνια του εξώφυλλου με αυτοκόλλητο χαρτί ή αυτοκόλλητη ταινία. Ανάμεσα στο χαρτόνι της ράχης και το χαρτόνι του εξώφυλλου υπάρχει ένα περιθώριο ανοίγματος που είναι περίπου 1,5 φορά το πάχος του χαρτονιού του εξώφυλλου. Ελέγχουμε την ευθυγράμμιση.

Ενίσχυση των γωνιών και το χαρτί / άλλο υλικό του εξώφυλλου

Ανάλογα με το υλικό του εξώφυλλου του βιβλίου, μπορούμε να ενισχύσουμε τις

γωνίες με σκληρή τσόχα ή δέρμα στο πάχος που επιθυμούμε. Μπορούμε επίσης να φτιάξουμε και τη ράχη από το ίδιο υλικό. Ένα κοκάλινο εργαλείο για το δίπλωμα χρησιμοποιείται για την κατασκευή των γωνιών και των συνδέσεων.

Το χαρτί του εξώφυλλου μπαίνει 2-3 χιλιοστά πάνω από τις γωνίες και 20-30 χιλιοστά μέσα στο βιβλίο. Ανάλογα με το υλικό, βάζουμε κόλλα ή πάστα ενισχυμένη με κόλλα στο υλικό του εξώφυλλου και όχι στο χαρτόνι.

Τοποθετώντας το βιβλίο στο κάλυμμα

Βάζουμε ένα χαρτί κάτω από το μπροστινό εσώφυλλο, στο οποίο στη συνέχεια βάζουμε πάστα μέχρι το δίπλωμα. Πιέζουμε την πτυχή με ένα κοκάλινο εργαλείο και πιέζουμε το εξώφυλλο ώστε να μπει στη θέση του. Αναποδογυρίζουμε το βιβλίο και τοποθετούμε το πίσω εσώφυλλο κατά τον ίδιο τρόπο. Αφήνουμε το βιβλίο να στεγνώσει κάτω από μία πρέσα. Κολλάμε τα αυτιά των εσώφυλλων στις πλευρές του βιβλίου (εικόνες 16-24).

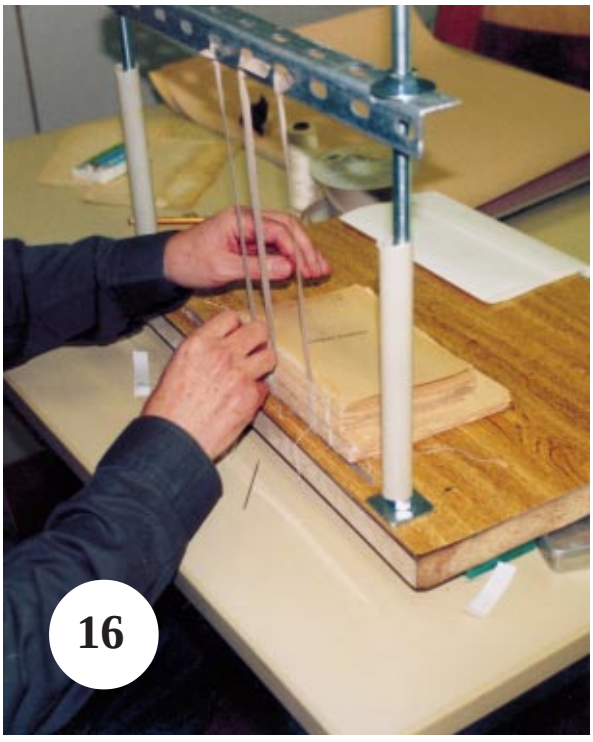
16

17

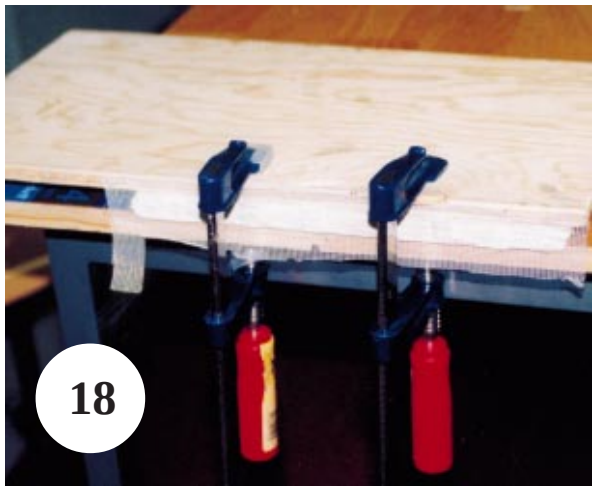
18

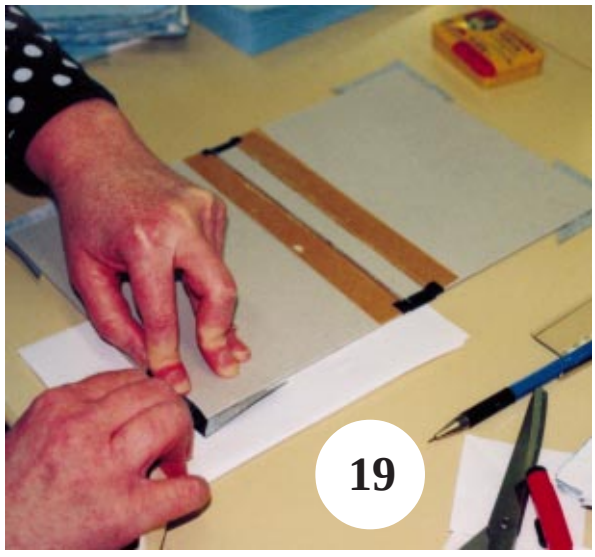
19

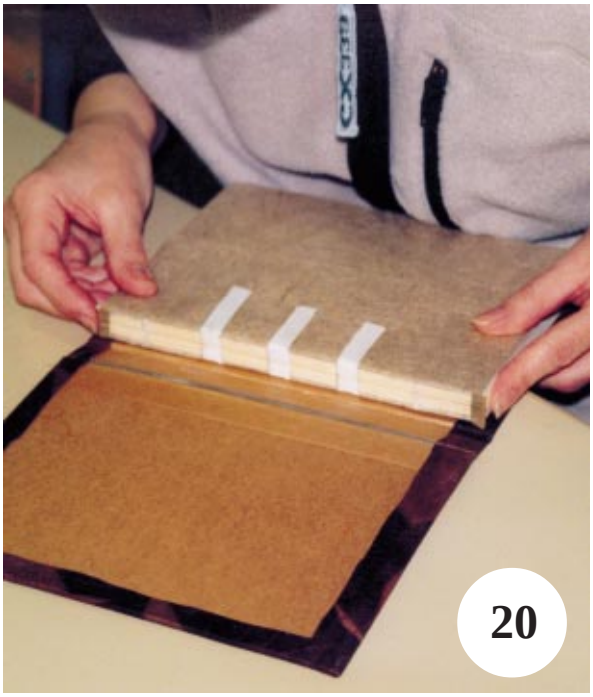
20

23

21

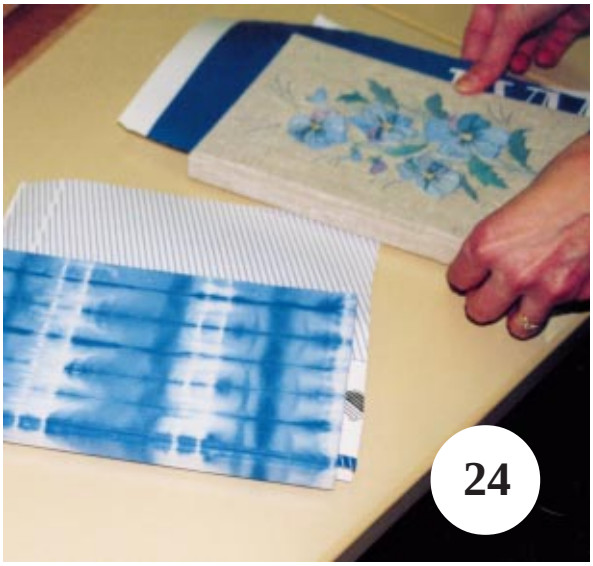
24

22

Bookbinding

Hand-bound books, as well as original works of art are priceless treasures to everyone that gives attention to the beauty of the handmade. The first priority is the wish to make unique books or to gently restore an important book. Materials can be used rather creatively in bookbinding. Paper, leather, parts of plants, various ribbons and fabrics can be used as cover materials. The cover paper and the flyleaves can be enlivened by marbling, painting and colouring or by choosing special paper.

History

The art of bookbinding is as old as book itself. The first written monuments on papyrus and parchment, which did not have the shape of modern books, were kept in leather cases and later in wooden boxes, called "narthekes" by the ancient Greeks, in order to be protected against decay. Bookbinding, as we now know it, emerged in the first Christian centuries, mainly since the manuscripts abandoned the cylindrical shape and took the form of a normal book. The folios were sewn up together upon leather stripes with one or two threads and placed between thin boards. The leather strips were used to help to attach the book covers. These were made of leather, silk or velvet.

Since the 6th century AD books were heavily decorated with enamel, ivory and gems. In the Byzantine era, red silk was also very popular. The book's interior was decorated by parchment sheets, double the size of the book, in order to protect the first and last pages. These protective sheets in the beginning and the end of the book were called "parafylla" by the Byzantines. The book-stitching was call "stachoma" and the craftsman "stachotes".

During the first medieval times, in Byzantium and Western Europe, the Byzantine ostentatious sumptuousness became obsolete. Books were bound in a simple, monastic style. Moroccan leather bindings with a characteristic gilt decoration were very popular, mainly for Korans and handwritten books in Arab. A characteristic pattern of the Arabic bookbinding is that the upper cover is extended to protect the front part. During the Crusades, bookbinding was once again at its highest level of luxury.

Bookbinding was supplemented also by gilded or silver buttons, engraved corners and chains. Manuscripts with silver or golden wrought covers, decorated with engraved patterns or inscriptions survived even after the Byzantine era. In Greek medieval manuscripts, most craftsmen used wooden covers vested in leather, upon which several printed patterns were placed. These were made with a wooden or metal matrix. When wood was not used, it was replaced by cardboard, which was mostly made of several old manuscript folios glued together. This is why, when these old book covers have been resolved, many remarkable texts have been uncovered.

During the Humanistic era, an elegant style of bookbinding was very popular in Italy, vested in expensive textile or parchment and decorated with pictures or miniatures. At the same time the use of cardboard gradually replaced wood. With the expansion of printing, this innovation prevailed.

The invention of printing made books more and more common. There was no time nor purpose for expensive bookbinding, with the exception of special occasions. At the end of the 15th century, books became smaller, lighter and more manageable. 'Aldines' (Aldo Manuzi) leather or parchment bookbinding is still an unrivalled exemplar of elegance. During the 16th century in Italy, skillful designers crafted the bookbinding decorations. The officials of those times used to decorate their books with their crowns, coats of arms and shields.

In the middle of the 16th century, France became the centre of bookbinding. The French Revolution tried to wipe out from the books every distinctive mark of the late officials. This is why a great number of masterpieces of the bookbinding art was mutilated. Nowadays the French school is once again the most significant.

Bookbinding and book cover making in the Hungarian publications follow the traditional means. There is a printing museum in Gyomaendrod, where besides the old pictures, historic documents and publications, printing machinery and bookbinding equipment can be seen.

After the world famous Corvina-bindings the supporters of the Hungarian bookbinding were mostly prelates, who preserved the form of service-book bound in tables and decorated with silver mounting shields. The Transylvanian and Debrecen bindings from the 17th century had a very high quality. Many bookbinding experts worked in that area. These bindings were made after German, Dutch and French samples and they had some oriental characteristics. The book covers praised the work of goldsmiths: they had silver snaps and mountings.

In the 18th century the bindings of Buda showed skilled masters and good taste. In this century the colored sheepskin binding of Debrecen was very significant. Their golden age can be placed between 1750 and 1835. The bindings had cover tables decorated by yellow calf binding. Their Hungarian style decorations were made with marking irons. The decorations were very colorful. Golden, vermilion red, green, blue, purple colors changed with the yellow color of sheepskin binding. The perfectly designed ornamentation created a wholeness which was rich in interesting lines and various colors. It had some oriental influences, as well.

After the Corvinas, the bindings of Debrecen are the most significant works of the Hungarian bookbinding art. Their greatest merit was that the applied motives were not used elsewhere, because they where authentic Hungarian decorations originated from the Hungarian popular art.

Bookbinding in Greece

The process of bookbinding in Greece can follow three methods; paperback, cloth and leather-bound books. Leather is the most difficult and complex type of bookbinding.

The traditional bookbinding follows the stages below:

- Paging and setting the order of the folios to be bound.
- Sewing up the folios on the "tezaki" (a traditional wooden tool).
- Gluing the flies and skiving the book.
- Hammering the spine in order to shape a curve.
- Placing the headbands.
- The book cover is crafted separately according to measured dimensions. The materials include thick paperboard, plastic and genuine leather.

- The three paperboard pieces (the spine and the two side-pieces) are glued to the leather.
- The plastic or cloth is glued to the side paperboards.
- Leather is applied to the cover corners (optionally).
- After the cover has thoroughly dried it is attached to the book with special water soluble glue and it is put under a special press to dry.
- The following stage is the artistic gold plating. The traditional technique is widely used. Materials include 22 carat gold (in the form of gold leaves, which is attached to the paper by rubbing), and lead metals. Albumen is applied where the cover will be gold plated.
- Next the metals are heated and attached very steadily upon the leather in order to print the letters. The book is coated with oil and is cleansed. The bookbinding process is now complete.
- The craftsman's art is imprinted upon beautiful books.

Bookbinding course

Binding a book/volumes of newspapers

Materials and tools

- Tezaki: a wooden tool which is necessary for sewing the book
- Needle and thread
- Press
- Glue
- Gauze
- Scissors for the margins
- Holder

Stages

1. Remove all pins and clips from the folios/magazines you want to bind together. (picture 1)
2. Align the magazine issues and, holding them, groove their spines. After having done that, the book is ready to be sewn. (picture 2)
3. Place all the magazine issues at the sewing bench called "tezaki". Pass the threads from the "tezaki" through the grooves you have already made at the issues' spine and begin sewing them with needle and thread. (pictures 3 and 4).
4. After having finished sewing, cut the threads off the "tezaki" and attach two white pages which will serve as the book's flies. Then, tighten the book in a press. (pictures 5 and 6)
5. Apply glue on the book's spine and attach the "kefalaria" (little pieces of leather). (pictures 7 and 8)
6. After having attached the gauze, glue paper to the spine, so that the binding is easier. (picture 9)
7. Measure the book and prepare the cover. Begin by crafting the spine. Join the paperboard to the leather and the spine. Then glue plastic on the sides, over the paperboard. Check that the book dimensions are right. (pictures 10 and 11)
8. Glue the flies and the cover together (paperboard and plastic). (picture 12)
9. Press the book once more and wait until the glue is dry. (picture 13)

Decorating the book

The cover can be crafted in many ways. You can have the title written in gold or have dried leaves and flowers glued upon it etc.

The golden title letters are made in the following way:

1. Place the book under the gilding press and cut the 22 carat gold leaves
2. Choose the lettering type and spell the title words.
3. Place the letters onto the holder, which is heated on the hot plate. Then, press upon the spot you want to have the words printed. Gilding is ready. So is the book. (pictures 14 and 15)

Making a notebook/photo album from sheets

Folding the sheets

Depending on the size of the book, the sheets can be folded down from bigger sheets, for example A3 can be folded once and then again. The pages are not cut open yet. The folding must be done carefully so that the pages are aligned. It is good to use a bone folder.

The flyleaves of the book are coloured or marbled. The leaf is as tall as the book and 2,5 times as wide as the book. It is folded down in the middle so that the right side is inside. You make two of them. The first and the last sheet of the book are attached to their own folds.

Marking the sewing

The places for sewing are marked to the folded sheets. Usually the bottom of the book has a bigger margin than the top of the book, 3-5 cm depending on the size of the book. The centre part is divided in the desired way and the places for binding laces and bands are marked. The marks must be in exact places and they must be punched before sewing. The needle-eye mustn't be too big.

Sewing

For sewing you can use e.g. twisted linen yarn no 50. It can be thinner or thicker depending on the paper, or it can be waxed depending on its finishing and on the quality of the paper.

The sheets are sewn together one by one or in pairs. (Instructions below are for sewing one by one)

Bands or laces are used for strengthening. The left hand is put inside the sheet and the needle is put inside through the rightmost hole (the front flyleaf is sewn together with the first sheet) and this is continued until the left side is reached. The thread is tightened by pulling it away along the spine.

A new sheet is taken and sewn to the right. On the right side the thread is tightened and the beginning of the thread and the thread in the needle are tied in a hard knot. A new sheet is taken and sewn to the left, the thread is tightened and tied in a knot with the loop between the previous sheet. This is continued until the last sheet which is sewn together with the back flyleaf.

The thread is always continued with knots in the end of the sheets.

Tightening and gluing the spine

The spine can be beaten tighter and the bands are tightened and glued. The book is put between plates and pressed so that 5 mm is left outside the plates. The spine is brushed with glue. The book is pressed and the extra glue is wiped away. After the glue has dried the book is ready for cutting.

After the cutting, the spine can be rounded by beating and turning it evenly. After this the edges can be trimmed and coloured or gilded.

Headbands and strengthening the spine

Headbands are attached to the ends of the book spine. They must exactly the same width as the spine. Gauze is glued between the bands to support the shape of the spine.

Making the case

The covers must be at least 4 mm bigger than the book. The spine board can be thinner and the cover board 2-4 mm depending on the size of the book. The spine board is rounded and glued to the cover boards with kraft paper or adhesive band. Between the spine board and the cover board there is a opening margin which is about 1,5 times as thick as the cover board. Check the straightness.

Strengthening the corners and cover paper / other material

Depending on the cover material of the book, the corners can be strengthened with buckram or leather in the desired width. The spine can be made of the same material, as well. A bone folder is used for making the corners and the joints.

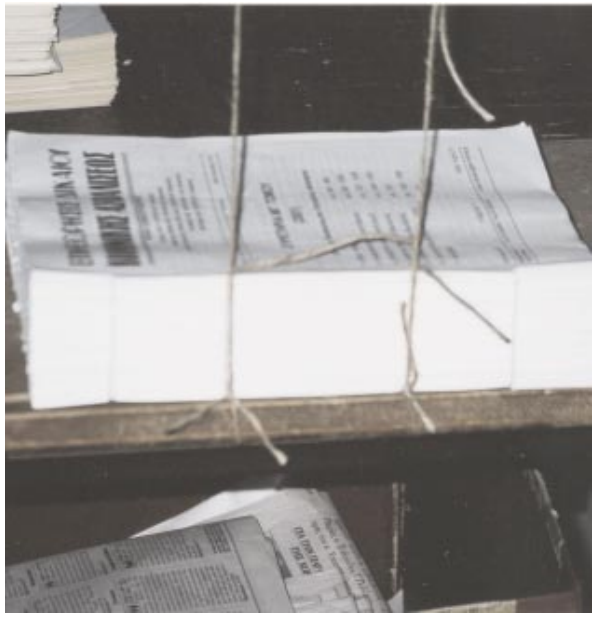

The cover paper goes about 2-3 mm over the corners and 20-30 mm inside the book. Depending on the material, glue or glue enforced paste is brushed on the cover material, not on the board.

Casing in

A paper is put under the front flyleaf which is then brushed with paste until the fold. The fold is pressed with a bone folder and the cover is pressed in place. The book is turned over and the back flyleaf is attached in the same way. The book is left to dry under a press. The attachment flaps of the flyleaves are glued to the sides of the book.

(pictures 16-24)

Kirjansidonta

Käsin sidotut kirjat samoin kuin alkuperäiset taideteokset ovat korvaamattomia aarteita jokaiselle, joka arvostaa käsintehtyjen esineiden kauneutta. Kirjansidonnassa tarkoituksena on valmistaa uniikkeja kirjoja tai korjata hellävaraisesti rakasta kirjaa. Kirjansidonnassa voidaan käyttää materiaaleja hyvin luovasti: paperit, nahkat, kasvien osat, erilaiset narut ja kankaat voivat olla kansimateriaaleina. Marmorointia, maalausta ja värjäystä käytetään elävöittämään kansipaperia ja etulehteä tai siihen valitaan erikoispaperia.

Kirjansidonnan historiaa

Kirjansidontataito on yhtä vanha kuin itse kirjakin. Ensimmäiset papyrukselle ja pergamentille kirjoitetut teokset eivät olleet nykyaikaisen kirjan muotoisia. Ne säilytettiin nahkakoteloissa ja myöhemmin puulaatikoissa, joita antiikin kreikkalaiset kutsuivat nimellä "narthekes", ja jotka suojasivat niitä lahoamiselta. Kirjansidonta sellaisena kuin me sen tunnemme syntyi ensimmäisten kristittyjen ajanlaskun vuosisatojen aikana. Kirjoituksia ei enää säilytetty lieriöissä, vaan tavallisen kirjan muoto kehittyi. Aukeamat ommeltiin yhdellä tai kahdella langalla kiinni nahkasuikaleisiin ja pantiin ohuiden levyjen väliin. Suikaleiden avulla kiinnitettiin kirjan kannet, jotka tehtiin nahasta, silkistä tai sametista.

6. vuosisadalta jKr. lähtien kirjoja alettiin koristella runsaasti emalilla, norsunluulla ja jalokivillä. Bysanttilaisella aikakaudella punainen silkki oli hyvin suosittua. Kirjan sisäpuoli koristeltiin taitetuilla pergamenttiarkeilla, jotka olivat kaksi kertaa kirjan kokoiset ja joiden tarkoitus oli suojella ensimmäistä ja viimeistä sivua. Bysanttilaiset kutsuivat näitä kirjan alussa ja lopussa olevia suoja-arkkeja nimellä "parafylla". Kirjojen ompelemista kutsuttiin "stachomaksi" ja alan ammattilaisia "stachoteiksi".

Keskiajan alkupuolella niin Bysantissa kuin Länsi-Euroopassakin bysanttilainen pröystäilevä loisteliaisuus alkoi jäädä pois käytöstä. Kirjoja alettiin sitoa yksinkertaiseen luostarityyliin. Marokkolaiset nahkasidokset, joille olivat ominaista kultakoristeet, olivat hyvin suosittuja lähinnä Koraaneissa ja arabiankielisissä käsinkirjoitetuissa kirjoissa. Arabialaiselle kirjansidonnalle oli ominaista, että etukansi ulottuu suojaamaan etusyrjää. Ristiretkien aikaan kirjansidonta oli jälleen hyvin ylellistä.

Kirjoja koristeltiin myös kulta- tai hopeanapeilla, kaiverretuilla kulmilla ja ketjuilla. Bysanttilaisen aikakauden jälkeenkin tehtiin vielä kirjoja, joissa oli hopeasta tai kullasta taotut kannet, joihin kaiverrettiin kuvioita tai kirjoituksia. Keskiaikaisissa kreikkalaisissa kirjoissa useimmat kirjansitojat käyttivät nahkaverhoiltuja puukansia, joihin painettiin useita kuvioita. Yleensä kuviot tehtiin puu- tai metallimatriisilla. Puun sijasta voitiin käyttää myös pahvia, joka tehtiin yleensä liimaamalla useita vanhoja kirjansivuja yhteen. Tämän ansiosta on löydetty monia merkittäviä tekstejä, kun vanhojen kirjojen kannet ovat hajonneet.

Humanismin aikakaudella Italiassa suosittiin tyylikästä kirjansidontaa. Kalliilla tekstiilillä tai pergamentilla päällystetyt kirjat koristeltiin kuvilla tai miniatyyreillä. Samaan aikaan pahvi syrjäytti vähitellen puun. Painotekniikan yleistyessä pahvin käyttö jäi pysyväksi.

Kirjapainon keksimisen myötä kirjat yleistyivät. Kalliille kirjansidonnalle ei jäänyt aikaa eikä halua joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta. 1400-luvun kirjat muuttuivat pienemmiksi, kevyemmiksi ja helpommiksi käsitellä. "Aldines" (Aldo Manuzi) -nahka- tai pergamenttisidonta on yhä tyylikkyydessään vailla vertaa. 1500-luvun Italiassa taitavat suunnittelijat valmistivat kirjansidontakoristeita. Tämän ajan viranomaisilla oli tapana koristella kirjansa omilla kruunuillaan, vaakunoillaan ja kilvillään.

1500-luvun puolivälissä Ranskasta tuli kirjansidonnan keskus. Ranskan vallankumous yritti pyyhkiä kirjoista pois kaikki syrjäytettyjen viranomaisten tunnusmerkit. Siksi suuri määrä kirjansidonnan mestarinäytteitä tuhottiin. Nykyään ranskalainen koulukunta on jälleen merkittävin.

Unkarilaisten kirjojen sidontatekniikka ja kirjankansien valmistus noudattavat perinteisiä menetelmiä. Unkarin Gyomaendrodissa on kirjapainomuseo, jossa on vanhojen kuvien, historiallisten asiakirjojen ja painokoneiden lisäksi näytteillä myös kirjansidontatarvikkeita.

Maailmankuulujen Corvina-sidosten jälkeen unkarilaisen kirjansidonnan ylläpitäjiä olivat lähinnä prelaatteja, jotka sitoivat käsin kirkkokäsikirjat ja suojasivat ne hopeakansin. Transilvanialaiset ja debreceniläiset sidokset 1600-luvulta olivat korkealaatuisia. Alueella työskenteli monia kirjansidontamestareita. Koristeelliset sidokset tehtiin saksalaisten, hollantilaisten ja ranskalaisten mallien mukaan, ja niissä oli itämaisia piirteitä. Kirjojen kansien valmistuksessa käytettiin hyväksi kultaseppien taitoja: kansiin tehtiin hopealukkoja ja -kiinnikkeitä.

1700-luvulla Budan sidokset osoittivat mestarillista tasoa ja hyvää makua. Tällä vuosisadalla olivat hyvin merkittävässä asemassa debreceniläiset lampaannahkasidokset. Niiden kukoistusaika oli 1750-1835. Niissä kannet koristeltiin keltaisella vasikannahalla. Niihin tehtiin unkarilaistyyliset koristeet polttoraudoilla. Koristeet olivat värikkäitä. Kulta, sinooperinpunainen, vihreä, sininen ja violetti väri vaihtelivat keltaisella lampaannahalla. Täydellisesti suunniteltu koristelu loi kokonaisuuden, joka oli täynnä mielenkiintoisia viivoja ja eri värejä. Niissä oli myös itämaisia vaikutteita.

Corvina-sidosten jälkeen Debrecenin sidokset ovat unkarilaisen kirjansidontataidon merkittävimpiä töitä. Niiden suurin ansio oli se, että niissä käytettyjä aiheita ei ollut muualla, koska ne olivat alkuperäisiä unkarilaisia koristeita, jotka olivat syntyneet unkarilaisesta kansantaiteesta.

Kirjansidontatekniikka Kreikassa

Kreikassa on kolmella eri tavalla sidottuja kirjoja: paperisidoksia, kangas- ja nahkasidoksia. Nahkasidokset ovat vaikeimpia ja monimutkaisimpia.

Perinteinen kirjansidonta etenee seuraavasti:

- Sidottavien aukeamien numerointi, järjestäminen ja urien tekeminen selkäpuolelle.
- Aukeamien ompeleminen "tezakilla" (perinteinen puinen työkalu).
- Etulehtien liimaaminen sekä kirjan halkaiseminen.
- Selän hakkaaminen kaaren muotoon.
- Päänauhojen kiinnitys.
- Kannet valmistetaan otettujen mittojen mukaan. Materiaaliksi tarvitaan pahvia, muovia sekä aitoa nahkaa.
- Nahkaan liimataan kolme kartonkipalasta (kirjan selkäpahvi sekä kaksi sivupahvia)
- Sivupahveihin liimataan muovi tai kangas.
- Kansien kulmiin kiinnitetään nahkaa, jos niin haluaa.

- Kun kannet ovat kuivuneet kunnolla, ne kiinnitetään kirjaan vesiliukoisella erityisliimalla ja pannaan kuivumaan erityiseen painoon.
- Seuraavaksi tehdään kultaus. Perinteinen menetelmä on yleisesti käytössä. Materiaalina käytetään 22 karaatin kultaa (lehtikultana, joka hierotaan kiinni paperiin) sekä lyijymetalleja. Kohtiin, joihin lehtikultaa on tarkoitus kiinnittää, levitetään ensin albumiinia.
- Sen jälkeen metallit kuumennetaan ja kiinnitetään tiukasti nahkaan kirjainkuvioiden aikaansaamiseksi. Kirja sivellään öljyllä ja puhdistetaan. Sidos on nyt valmis.
- Kauneimpiin kirjoihin painetaan vielä taidekuvioita.

Kirjansidontakurssi

Kirjan tai sanomalehtien sidonta

Materiaalit ja välineet:

- tezaki: puinen työkalu, jota tarvitaan kirjan ompelemiseen
- neulaa ja lankaa
- paino
- liimaa
- harsokangasta
- sakset reunojen leikkaamista varten
- painin

Työvaiheet:

1. Poista kaikki neulat ja liittimet sivuista/lehdistä, jotka haluat sitoa yhteen. (kuva 1)
2. Järjestä lehdet suoraan kohdakkain ja urita niiden selkämykset. Sen jälkeen kirja on valmis ommeltavaksi. (kuva 2)
3. Pane koko lehtipino "tezakille". Pujota "tezakista" lähtevät langat lehtien selkämykseen tekemiesi urien läpi ja ala ommella neulan ja langan kanssa. (kuvat 3 ja 4)
4. Ompelun jälkeen katkaise langat "tezakista" ja pane paikalleen kaksi valkoista sivua, joista tulee kirjan etu- ja takakansilehdet. Pane kirja tämän jälkeen painon väliin. (kuvat 5 ja 6)
5. Sivele liimaa kirjan selkämykseen ja kiinnitä "kefalaria" (pienet nahkapalaset). (kuvat 7 ja 8)
6. Harson kiinnittämisen jälkeen liimaa selkämykseen paperia, niin että kirjan sitominen on helpompaa. (kuva 9)
7. Mittaa kirja ja valmista kansi. Aloita selkämyksen muotoilemisella. Liitä pahvi nahkaan ja selkämykseen. Liimaa muovi sivuihin pahvin yli. Tarkista, että kirjan mitat ovat oikeat. (kuvat 10 ja 11)
8. Liimaa etu- ja takasivut kanteen (pahviin ja muoviin). (kuva 12)
9. Pane kirja vielä uudelleen painojen väliin ja anna liiman kuivua. (kuva 13)

Kirjan koristeleminen

Kansi voidaan valmistaa monella tavalla. Kirjan nimi voidaan tehdä kultakirjaimin tai kanteen voidaan liimata kuivia lehtiä tai kukkia jne.

Kultakirjaimet kiinnitetään seuraavalla tavalla:

1. Kirja pannaan kultauspuristimeen ja 22 karaatin lehtikulta leikataan.
2. Valitaan haluttu kirjasinmalli ja kirjoitetaan teksti.
3. Pannaan kirjaimet painimeen, joka kuumennetaan ja painetaan sen jälkeen kohtaan, johon teksti halutaan. Kultaus on valmis. Niin on myös kirja. (kuvat 14 ja 15)

Muistikirjan/valokuva-albumin tekeminen arkeista

Arkkien taitto

Arkit voidaan taittaa isommasta paperista riippuen kirjan koosta, esim. A3 ensin kahtia ja sitten vielä kahtia. Sivuja ei avata vielä tässä vaiheessa. Taitoksissa pitää olla huolellinen, että sivut eivät mene vinoon. Taittoluuta on hyvä käyttää apuna.

Kirjan etulehdeksi valitaan värillinen tai marmoroitu paperi, joka on kirjan korkuinen ja 2,5 kertaa kirjan levyinen. Se taitetaan oikea puoli sisälle päin. Arkkeja tehdään kaksi, kirjan ensimmäinen ja viimeinen arkki pistetään kukin omaan taipeeseensa.

Ompelukohtien merkitseminen

Taitettujen arkkien selkään merkitään ompelukohdat. Yleensä kirjan alareunaan jätetään isompi vara kuin yläreunaan (3-5 cm) riippuen kirjan koosta. Keskiosa jaetaan halutulla tavalla ja sitomislankojen tai nauhojen kohdat merkitään. Merkkien tulee olla tarkasti samalla kohdalla ja niihin pistetään reiät valmiiksi ennen ompelemista. Käytettävä neula ei saa olla liian isosilmäinen.

Ompeleminen

Ompelulankana käytetään esim. kerrattua pellavalankaa nro 50, paperista riippuen ohuempaa tai paksumpaa. Langan viimeistelystä ja paperinlaadusta riippuen se voidaan vahata.

Arkit ommellaan yhteen yksitellen tai pareittain. (Seuraava ohje on yksitellen ompeluun)

Tukena käytetään kanttinauhaa tai heftauslankaa. Vasen käsi viedään arkin sisään ja neula pistetään oikeanpuolimmaisesta reiästä sisälle (ensimmäisen arkin mukana ommellaan esilehti) ja jatketaan, kunnes ollaan vasemmassa reunassa. Lanka kiristetään vetämällä kirjan selän suuntaan poispäin.

Otetaan uusi arkki mukaan ja ommellaan oikealle ja oikeassa reunassa kiristetään ja sidotaan langan alkupää ja neulassa oleva lanka umpisolmuun. Otetaan uusi arkki ja ommellaan vasempaan reunaan, kiristetään ja kierretään lanka solmuun edellisen arkin välissä olevan lenkin kanssa. Näin jatketaan viimeiseen arkkiin, jonka kanssa yhdessä ommellaan takalehti.

Langan jatkaminen tehdään aina arkkien päässä solmimalla.

Selän kiristäminen ja liimaus

Selkää voidaan hakata kireämmäksi, ja nauhat kiristetään ja liimataan. Kirja asetetaan levyjen välistä n. 5 mm ulos puristimilla ja selkään sivellään liimaa pensselillä. Kiristetään ja otetaan ylimääräinen liima pois. Kun liima on kuivunut, kirja on valmis leikkaukseen.

Leikkauksen jälkeen kirjan selkä voidaan pyöristää lyömällä tasaisesti ja kirjaa kääntäen. Tämän jälkeen reunoja voi tarvittaessa tasata, ja syrjät voi käsitellä värillä tai kultauksella.

Päänauhat ja selän vahvistus

Kirjan päihin kiinnitetään terenauha, jonka pitää olla täsmälleen selän levyinen. Nauhojen väliin liimataan harso tukevoittamaan muotoa.

Valmistetaan irtokannet

Kansien pitää olla vähintään 4 mm isommat kuin kirja. Selkäpahvi voi olla ohuempaa ja kansipahvi n. 2-4 mm riippuen kirjan koosta. Selkäpahvi pyöristetään ja liimataan kansipahveihin voimapaperilla tai liimanauhalla.

Selkäpahvin ja kansipahvin väliin jätetään avausvara jonka leveys on n. 1,5 kertaa kansipahvin paksuus. Tarkistetaan suoruus.

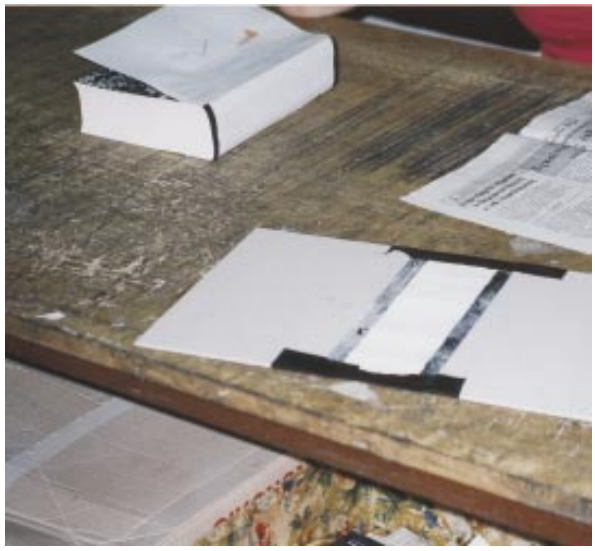

Kulmien vahvistus ja ylivetopaperi/muu materiaali

Kirjan päällysmateriaalista riippuen kulmat voidaan vahvistaa kluutilla tai nahkalla halutun levyisesti. Myös selkä voi olla samaa materiaalia. Kulmien ja taipeiden tekemiseen käytetään taittoluuta.

Ylivetopaperi menee n. 2-3 mm kulmien päälle ja 20-30 mm kirjan sisälle. Liima tai liimavahvistettu liisteri materiaalista riippuen sivellään kansimateriaaliin, ei pahviin.

Kansien kiinnitys kirjaan

Etulehden alle laitetaan paperi ja etulehteen sivellään liisteriä taipeeseen asti, taittumiskohta varmistetaan taittoluulla ja kansi painetaan kiinni. Kirja käännetään ja takalehti kiinnitetään samoin. Kirjan annetaan kuivua painon alla. Etulehtien kiinnitystaipeet liimataan kirjan sivuun.

(Kuvat 16-24)

Raamatuköitmine

Käsitsi köidetud raamatud, nagu ka kunsti originaaltööd, on hindamatud aarded kõigile neile, keda huvitab käsitöö ilu. Esimeseks prioriteediks on soov valmistada unikaalseid raamatuid või õrnalt taastada tähtis raamat. Raamatu köitmisel on võimalik kasutada erinevaid materjale üsna loovalt. Raamatu kaane materjalideks võib olla paber, nahk, taimede erinevad osad ning erinevad paelad ja kangad. Kaane paberit ja esilehti võib elavdada marmoritaolist mustrit andes, joonistades ja värvides või valides erilise paberi.

Ajalugu

Raamatuköitmise kunst on sama vana kui raamat ise. Esimesi mälestisi, mis olid kirjutatud papüürusele ja pärgamendile ning millel puudus tänapäeva raamatute kuju, hoiti nahkkastides ja hiljem puust kastides, mida kutsuti iidsete kreeklaste poolt *narthekes*'ks, et olla kaitstud kõdunemise eest. Raamatu köitmine, nagu meie seda praegu teame, kerkis esile esimestel ristiusu levitamise sajanditel, peamiselt alates sellest, kui manuskriptid hülgasid silindrilise kuju ning omandas tavalise raamatu vormi. Fooliod õmmeldi kokku nahast vöötide peale ühe või kahe lõngaga ning paigutati kahe õhukese tahvli vahele. Nahast vööte kasutati selleks, et raamatu kaaned oleksid hõlpsamini kinnitatavad. Kaaned valmistati nahast, siidist või velvetist.

Alates 6. sajandist meie ajaarvamise järgi kaunistati raamatuid tugevalt emailvärviga, elevandiluuga ja vääriskividega. Bütsantsi ajajärgul oli samuti punane siid väga populaarne. Raamatu sisemus kaunistati pärgamendi lehtedega, et kaitsta raamatu esimesi ja viimaseid lehti. Raamatu alguses ja lõpus olevaid kaitsvaid lehti kutsuti bütsantslaste poolt *parafulla*'deks. Raamatuõmblemist nimetati *stachoma*'ks ja kunstkäsitöölisi *stachote*'deks.

Esimese keskajal muutus Bütsantsis ja Lääne-Euroopas bütsantsile omane suurustlev luksuslikkus iganenuks. Raamatud köideti lihtsas, kloosterlikus stiilis. Marokole iseloomulikud kullatud kaunistustega nahast köited olid väga populaarsed, seda põhiliselt koraanide puhul, ja samuti ka Araabias käsitsi kirjutatud raamatud. Araabia raamatuköitmisele omaseks malliks on pealmise kaane laiendatus kaitsmaks raamatu esiosa. Ristisõdade ajal oli raamatuköitmine taas oma kõige kõrgemal luksuse tasandil.

Raamatuköidetele lisati täiendavalt kullatud või hõbedast nööpe, graveeritud nurkade ja ahelikega. Kullast ja hõbedast sepistatud nurkadega, graveeritud mustrite või pealkirjadega manuskriptid eksisteerisid veel pärast Bütsantsi ajajärku. Kreeka keskaegsete manuskriptide puhul kasutasid enamus käsitöölisi puust kaani, mis omakorda kaeti nahaga, millele paigutati mitmeid trükitud mustreid. Viimased tehti puust või metallist matriitsiga. Kui puud enam ei kasutatud asendati see papiga, mis enamjaolt valmistati mitmetest manuskripti fooliotest, mis liimiti omavahel kokku. Sellepärast ongi vanade raamatute kaante osadeks lahutamisel avastatud palju märkimisväärseid tekste.

Humanistlikul ajajärgul oli elegantset stiili raamatuköitmine väga populaarne Itaalias; need olid kaetud kalli tekstiili või pärgamendiga ja kaunistatud piltide või miniatuuridega. Samal ajal vahetus puu

kasutamine papi kasutusele võtmisega. See uuendus sai trükkimise laiendamisega valitsevaks.

Trükkimise avastamine muutis raamatud üha igapäevasemaks. Ei olnud enam aega ega ka mingit otstarvet kalli raamatuköitmise kasutamiseks, välja arvatud erilistel juhtudel. 15. sajandi lõpul muutusid raamatud väiksemaks, kergemaks ning hõlpsasti käideldavaiks. *Aldines*'e (Aldo Manuzi) nahast või pärgamendist raamatuköide on siiani rivaalita elegantsi eksemplar. 16. sajandil meisterdasid Itaalias raamatuköidetele kaunistusi osavad disainerid. Tolle aja ametnikud kaunistasid oma raamatuid oma kroonide, vappide ja vapikilpidega.

16. sajandi keskel sai Prantsusmaast raamatuköitmise keskus. Prantsuse Revolutsioon proovis ära kustutada raamatutest igasuguse vahettegeva märgi endistest ametnikest. See on põhjus, miks paljud raamatuköitmise kunsti meistriteosed on moonutatud. Tänapäeval on prantsuse õpetus taas kõige tähendusrikkam.

Ungari väljaannetes on raamatuköitmisel ja raamatukaante valmistamisel järgitud traditsioonilisi vahendeid. Gyomaendrodis asub trükimuuseum, kus peale vanade piltide, ajalooliste dokumentide ja väljaannete saab veel näha trükkimisel vajaminevaid masinaid ning raamatuköitmise varustust.

Pärast maailmakuulsaid Corvina-köiteid olid Ungari raamatuköidete toetajateks peamiselt kõrgemad vaimulikud, kes säilitasid teenistusraamatu vormi, mis oli köidetud plaatide vahele ning kaunistatud hõbeplaatidega. Transilvaania ja Debreceni köited 17. sajandist olid kõrge kvaliteediga. Paljud raamatuköitmise eksperdid töötasid selles piirkonnas. Köidete valmistamisel järgiti saksa, hollandi ja prantsuse näidiseid. Need olid dekoratsioonidelt rikkamad ning iseloomulik orientaalsus. Raamatukaante ilu ülistas kullasseppade tööd: nad kasutasid hõbepilte ja –raame.

18. sajandil oli Buda köidete seas veel palju selliseid, mis näitasid oskuslike meistrite tööd ning head taset. Sel sajandil oli väga tähendusrikas Debreceni värviline lambanahast köide. Kuldajaks võib pidada aastaid 1750-1835. Debreceni lambanahaköidetel olid laudkaaned, mis olid kaunistatud kollase vasikanahast köidetega. Need Ungari stiili kaunistused valmistati ahelaid joonistades. Kaunistused olid värvirikkad – kuldsed, kinaverpunased, rohelised, sinised, punakaslillad värvid segatud kollase lambanahast köitega. Märkimisväärselt ilusad olid täiuslikult valmistatud kaunistused moodustades orgaanilise terviku; nad olid väga rikkalikud huvitavate joonte ja erinevate värvide poolest. Ka sellel olid mõningad orientaalsed mõjutused.

Peale Corvinas'e köiteid on Ungari raamatuköitmise kunsti kõige tähtsamad tööd Debrecen'i köited. Nende suureks vooruseks oli see, et ühtegi peale pandud motiivi ei kasutatud kusagil mujal, sest need olid ehtsad Ungari kaunistused olles pärit ungari rahvakunstist.

Raamatuköitmine Kreekas

Raamatuköitmise protsess Kreekas järgib kolme meetodit: pehmekaanelised raamatud, riideköide ning nahast köidetud raamatud. Nahkköide on kõige keerulisem ja kompleksseim köitmise viis.
Traditsiooniline raamatuköitmine järgib järgmisi staadiumeid:

1. Lehekülgede nummerdamine ja fooliote järjekorda seadmine.
2. Fooliote kokku õmblemine *tezaki*'l

(traditsiooniline puust tööriist).
3. Kinniste liimimine raamatu äärte õhukeseks lihvimine.
4. Raamatu selja haamerdamine, et vormida selja kuju.
5. Peapaelte paigaldamine.
6. Raamatukaas meisterdatakse eraldi vastavalt mõõdetud suurustele. Materjalide hulka kuulub jäme paberplaat, plastmass ja ehtne nahk.
7. Kolm paberplaadi tükki (üks selja ja kaks külje tükki) liimitakse naha külge.
8. Plastmass või riie liimitakse külje jaoks vajaminevate paberplaatide külge.
9. Nahk lisatakse veel kaante servadele (valikuliselt).
10. Kui raamatukaas on põhjalikult kuivanud, kinnitatakse see raamatu külge spetsiaalse vees lahustuva liimiga ning see jäetakse siis spetsiaalse pressi alla kuivama.
11. Järgmine staadium on kunstiline kuldplaatimine. Traditsionaalset tehnikat kasutatakse laialdaselt. Materjalide hulka kuulub 22 karaadine kuld (kullast plaatide kujul, mis kinnitatakse paberile hõõrumise teel) ja pliimetallid. Albumiini lisatakse kaane peale sinna, kuhu kaanele pannakse kullast plaadid.
12. Järgnevalt metallid kuumutatakse ja kinnitatakse rahulikult nahale, et trükkida sinna peale tähed. Raamat pealistatakse õliga ja seejärel puhastatakse. Raamatuköitmise protsess ongi nüüd lõplik.
13. Veel tembeldatakse ilusatele raamatutele käsitööliste kunst.

Raamatuköitmise kursus

Raamatu/ajalehtede köitmine

Materjalid ja tööriistad

1. Tezaki: raamatu õmblemiseks vajaminev tööriist
2. Nõel ja lõng
3. Press
4. Liim
5. Marli
6. Käärid servade jaoks
7. Hoidik

Staadiumid

1. Eemalda kõik nõelad ja klambrid nendelt fooliotelt/ajalehtedelt, mida tahate kokku köita. (pilt 1)
2. Reastage ajakirjade numbrid ja neid hoides voltige nende seljad. Olles seda teinud on raamat valmis õmblemiseks. (pilt 2)
3. Asetage ajakirjade numbrid tezakile. Pange nöörid, mis on tezaki küljes, läbi õnaruste, mis olete juba lehtede selgadesse teinud ning alustage nõela ja lõngaga õmblemist. (pilt 3 ja 4)
4. Olles õmblemise lõpetanud, lõigake tezaki küljes olevad lõngad läbi ja kinnitage kaks valget lehekülge, mis pannakse raamatu kinnituskohta. Seejärel pinguldage raamat pressi abil. (pilt 5 ja 6)
5. Lisage liimi raamatu seljale ja kinnitage *kefalaria* (väikesed nahatükid). (pilt 7 ja 8)
6. Pärast marli kinnitamist liimige seljale paber. Marli teeb raamatuköitmise lihtsamaks. (pilt 9)
7. Mõõtke ära raamatu suurus ja hakake valmistama raamatukaant. Alustage selja meisterdamisega. Ühendage pabertahvel nahaga ja need omakorda raamatu seljaga. Seejärel liimige külgedel oleva pabertahvli peale plastmass. Kontrolli,

kas raamatu mõõtmed on õiged. (pilt 10 ja 11)
8. Liimige kokku raamatu kinnituskoht ja kaas (pabertahvel ja plastmass). (pilt 12)
9. Pressige raamat veelkord ja oodake kuni liim on kuivanud. (pilt 13)

Raamatu kaunistamine

Raamatukaant on võimalik kaunistada mitut moodi. Pealkiri võib olla kirjutada kuldselt või kaanele võib kinnitada kuivatatud lilli või lehti vms.
Kuldseid pealkirju valmistatakse järgnevalt:

1. Asetage raamat kuldamispressi alla ning lõigake 22 karaadised kuldplaadid.
2. Valige endale sobiv kiri ning kirjutage pealkiri tähthaaval välja.
3. Asetage tähed kuumutatud hoidikule. Seejärel vajutage sellele kohale, kuhu soovite tähe jäädvustada. Ning nii kuldamine kui ka raamat on valmis. (pilt 14 ja 15)

Fotoalbumi/märkmiku valmistamine paberilehtedest

Lehtede voltimine

Sõltuvalt raamatu suurusest saab paberilehti voltida suurematest lehtedest, näiteks A3 suuruses lehte saab voltida korra ja veel korra. Lehti ei lõigata lahti kohe. Voltida tuleb ettevaatlikult, et lehed oleksid joondus. Kasuks tuleb ka kiirköitja kasutamine.

Raamatu välislehed värvitakse või marmordatakse. Leht peab olema sama pikk kui raamat ise, aga 2,5 korda laiem. See volditakse keskele kokku nii, et parem külg jääb sissepoole. Tehke selliseid kaks tükki. Raamatu esimene ja viimane leht kinnitatakse endi volditud koha külge.

Õmbluste märkimine

Õmblemiseks vajalikud kohad märgitakse volditud lehtedele. Tavaliselt on raamatu allosas suurem serv, kui raamatu ülaosas: 3-5 cm, olenevalt raamatu suurusest. Keskosa on jagatud vastavalt oma soovile ja ära margitakse köitmisel kasutatavate paelte ning lintide kohad. Märkimine peab olema väga täpne ja enne õmblemist peavad kohad olema augustatud. Nõela silm ei tohiks olla liiga suur.

Õmblemine

Õmblemiseks võid kasutada põimitud linast lõnga nr 50. See võib olla peenem või jämedam, oleneb paberist, või see võib olla vahatatud. Kõik oleneb lõpetamisest ja paberi kvaliteedist.

Lehed õmmeldakse kokku kas ükshaaval või paarikaupa. (Juhised allpool on antud õmblemiseks ükshaaval).

Paelu kasutatakse tugevduseks. Vasak käsi pannakse seestpoolt lehte ja nõel läbi kõige parempoolsema augu (esimene välisleht õmmeldakse kokku esimese leheküljega) ja jätkatakse seni kuni jõutakse vasemale poole. Lõng pinguldatakse tõmmates seda mööda raamatu selga eemale.

Võetakse uus leht ja õmmeldakse paremale poole. Paremalpool olev lõng pinguldatakse ning lõnga algus ja nõela otsas olev lõng sõlmitakse tugevaks sõlmeks. Võetakse uus leht ja õmmeldakse vasemale, lõng pinguldatakse ning sõlmitakse kokku eelmise lehe vahelise aasaga. Tegevust jätkatakse kuni viimase leheni, mis õmmeldakse kokku tagumise äärelehega.

Lõnga jätkatakse lehtede lõpus alati sõlmedega.

Raamatuselja pinguldamine ja liimimine

Raamatu selga saab lüüa kitsamaks. Paelad on pinguldatud ning liimitud. Raamat asetatakse plaatide vahele ning pressitakse nii, et raamat jääb 5 mm plaatidest väljapoole. Raamatu selg määritakse kokku liimiga. Seejärel raamat pressitakse, üleliigne liim pühitakse ära. Kui liim on kuivanud, on raamat valmis lõikamiseks.

Pärast lõikamist saab raamatuselga kujunadada ühtlaselt tampides ning pöörates.

Paelad ja selja tugevdamine

Paelad kinnitatakse raamatuselja otsadesse. Nad peavad olema täpselt sama laiusega kui selg ise. Marli liimitakse paelte vahele, et paremini vormida raamatuselja kuju.

Ümbrise valmistamine

Raamatukaaned peavad olema vähemalt 4 mm suurem kui raamat ise. Selja tegemiseks vajaminev plaat võib olla õhem ning kaane plaat 2-4 mm, olenevalt raamatu suurusest. Selja tahvlit muudetakse ümaramaks ning liimitakse kaante külge koos kleepuva paelaga. Seljaplaadi ja kaaneplaadi vahel on lahtine äär, mis on 1,5 korda sama jäme kui kaaneplaat. Kontrolli õigsust.

Nurkade tugevdamine ja kaane paber/muu materjal

Raamatukaane materjalist olenevalt saab nurki tugevdada nahaga soovitud laiuses. Ka selja saab valmistada samast materjalist. Nurkade ja liitekohtade tegemisel on kasulik kasutada kiirköitjat. Kaanepaber jääb 2-3 mm üle nurkade ja 20-30 mm raamatu seespoole. Olenevalt materjalist määritakse raamatu-kaane materjal, mitte aga tahvel ise, liimi või liimitaolise pastaga.

Kaane panemine

Paber pannakse esimese välislehe alla, siis määritakse pastaga kuni voldini. Volt pressitakse ja kaas omakorda pressitakse paika. Raamat pööratakse ümber ja tagumine välisleht kinnitatakse samamoodi. Raamat jäetakse pressi alla kuivama. Välislehtede kinnitussiilid liimitakse raamatu külgedele.

(pilt 16-24)

Grāmatu iesiešana

Ar rokām iesietas grāmatas, kā arī oriģināli mākslas darbi ir nenovērtējami dārgumi ikvienam, kas pievērš uzmanību ar rokām izgatavoto izstrādājumu skaistumam. Galvenā prioritāte ir vēlme izveidot unikālas grāmatas vai saudzīgi restaurēt kādu nozīmīgu grāmatu. Grāmatu iesiešanā materiālus var izmantot visai radoši. Papīrs, augu daļas, dažādas lentītes un audumi var tikt izmantoti grāmatas vākiem. Vākus un baltās lapas var atdzīvināt ar tonēšanas, gleznošanas un krāsošanas palīdzību vai arī izvēloties īpašu papīru.

Vēsture

Grāmatu iesiešanas māksla ir tikpat sena kā pati grāmata. Pirmie uz papirusa un pergamenta rakstītie rakstu pieminekļi, kuriem nebija mūsdienu grāmatu formas, tika glabāti ādas vākos un vēlāk koka kastēs, ko senie grieķi sauca par "narthekes". Tas tika darīts, lai pasargātu grāmatas no bojāšanās. Grāmatu iesiešana mūsu izpratnē parādījās pirmajos mūsu ēras gadsimtos, kad cilindriskās formas manuskriptus aizstāja normālas grāmatas formas manuskripti. Folio (pusloksnes formāts, divas blakuslappuses) tika sašūts kopā uz ādas sloksnēm ar vienu vai diviem diegiem un novietots starp diviem plāniem grāmatas vākiem. Ādas sloksnes tika izmantotas, lai būtu vieglāk piestiprināt grāmatas vākus, kas tika izgatavoti no ādas, zīda vai velveta.

Kopš 6. gadsimta grāmatas tika bagātīgi dekorētas ar rotājumiem, ziloņkaulu un dārgakmeņiem. Bizantijas ērā bija populārs sarkanais zīds. Grāmatas iekšpuse tika dekorēta ar pergamenta lapām, kas bija divtik lielākas par pašu grāmatu, lai aizsargātu pirmo un pēdējo lappusi. Šīs aizsarglapas grāmatas sākumā un beigās bizantieši sauca par "parafylla". Grāmatas iešūšana tika saukta par "stachoma" un amatnieki--par "stachotes".

Agrajos viduslaikos Bizantijā un Rietumeiropā bizantiešu ārišķīgā greznība novecoja un kļuva lieka. Grāmatas tika iesietas vienkāršā, atturīgā stilā. Tajā laikā bija ļoti populāri grāmatu vāki ar raksturīgajiem apzeltītajiem rotājumiem. Tos izmantoja galvenokārt korānam un ar roku rakstītām grāmatām arābu valodā. Arābu grāmatu iesiešanas tehnikai ir viena raksturīga iezīme: augšējais vāks ir lielāks, lai aizsargātu priekšējo daļu. Krusta karu laikā grāmatu iesiešana atkal tika uzskatīta par greznību.

Grāmatu iesiešana tika papildināta arī ar apzeltītām un sudrabotām pogām, iegravējumiem stūros un ķēdēm. Manuskripti ar zeltu un sudrabu izšūtiem vākiem, izrotāti ar gravējumiem vai uzrakstiem ir saglabājušies pat pēc Bizantijas ēras. Grieķu viduslaiku manuskriptiem vairums amatnieku izmantoja ar ādu pārklātus koka vākus, uz kuriem tika uzlikti rakstu paraugi. Tie tika izgatavoti ar koka vai metāla matricas palīdzību. Kad koks netika izmantots, tas tika aizvietots ar kartonu, kas parasti tika izgatavots, salīmējot vairākas veco manuskriptu pusloksnes (folio). Tāpēc, kad šie vecie grāmatu vāki sadalījās, daudzi vērtīgi teksti bija neatgriezeniski zuduši.

Humānisma laikmetā Itālijā ļoti populārs bija elegantais grāmatu iesiešanas stils. Iesiešanai izmantoja dārgu audumu vai pergamentu, kas bija rotāts ar attēliem vai miniatūrām. Tajā pašā laikā kartons pakāpeniski aizvietoja koku. Šis jaunināJums dominēja, jo paplašinājās iespiešana.

Iespiešanas izgudrošana padarīja grāmatas aizvien izplatītākas. Vairs nebija ne laika, ne vajadzības pēc dārgas grāmatu iesiešanas, izņemot īpašus gadījumus. 15. gadsimta beigās grāmatas kļuva mazākas un vieglākas. "Aldines" (Aldo Manuzi) ādas vai pergamenta grāmatu vāki joprojām ir nepārspēts elegances paraugs. 16. gadsimtā Itālijā prasmīgie dizaineri izveidoja grāmatu vāku dekorējumus. To laiku ierēdņi mēdza dekorēt grāmatas ar saviem kroņiem, apmetņiem un vairogiem.

16. gadsimta vidū Francija kļuva par grāmatu iesiešanas centru. Franču revolūcija centās izskaust no grāmatām visu, kas bija saistīts ar ierēdņiem, tāpēc liels skaits grāmatu iesiešanas meistardarbu tika iznīcināti. Mūsdienās franču skola atkal ir visnozīmīgākā.

Grāmatu iesiešana un grāmatu vāku veidošana Ungārijā publicētajos darbos saglabā savas tradīcijas. Giomaendrodā ir drukas muzejs, kur bez veciem attēliem, vēsturiskiem dokumentiem un publikācijām var redzēt arī drukas un grāmatu iesiešanas iekārtas.

Pēc pasaulslavenajiem Korvina iesējumiem Ungāru grāmatu iesiešanas atbalstītāji galvenokārt bija prelāti, kuri saglabāja ierāmētas un ar sudraba vairogiem dekorētas dievkalpojumu grāmatas formu. No 17. gadsimta Transilvānijas un Debrecēnas grāmatu iesējumiem bija ļoti augsta kvalitāte. Šajā apgabalā strādāja daudzi grāmatu iesiešanas eksperti. Grāmatu vāki tika izgatavoti pēc vācu, flāmu un franču paraugiem, un tiem bija dažas austrumnieciskas iezīmes. Grāmatu vāki cildināja zeltkaļu darbu: tiem bija sudraba aizdare un rotājumi.

18. gadsimtā Budas iesējumi demonstrēja prasmīgus meistarus un labu gaumi. Šajā gadsimtā ļoti nozīmīgi bija Debrecēnas krāsainie aitādas iesējumi. To zelta laikmets bija no 1750. gada līdz 1835. gadam. Vākiem bija ierāmējumi, un tie bija dekorēti ar dzeltenu teļādu. Ungāru stila dekorējumi tika veidoti ar zīmīgām važiņām. Šie dekorējumi bija ļoti krāsaini. Zelta, spilgti sarkana, zaļa, zila un purpursarkana krāsa mijās ar aitādas iesējuma dzeltenīgo krāsu. Perfekti izveidotie ornamenti radīja veselumu, kas bija pārpilns ar interesantām līnijām un krāsu dažādību. Tiem bija vērojama arī austrumnieciska ietekme.

Pēc Korvinas Debrecēnas iesējumi ir visnozīmīgākie Ungāru grāmatu iesiešanas mākslas darbi. To lielākais nopelns bija tas, ka šie motīvi nekur citur netika izmantoti, jo tie bija autentiski ungāru dekorējumi, kas ir cēlušies no Ungāru tautas mākslas.

Grāmatu iesiešana Grieķijā

Grāmatu iesiešanas procesā Grieķijā tiek izmantotas trīs metodes: grāmatas ar papīra, auduma vai ādas vākiem. Iesiešana ādas vākos ir visgrūtākais un sarežģītākais grāmatu iesiešanas veids.

Tradicionālajā grāmatu iesiešanā ir šādi posmi:

- lappušu sakārtošana un iesienamo puslokšņu (folio) secības noteikšana,
- folio sašūšana ar "tezaki" (tradicionālo koka instrumentu),
- balto lapu salīmēšana un grāmatas sakārtošana,

- grāmatas muguras liekšana, lai izveidotu vajadzīgo formu,
- grāmatas saišu uzlikšana,
- grāmatas vāks tiek izveidots atsevišķi saskaņā ar noteiktajiem izmēriem; nepieciešamie materiāli ir biezs kartons, plastikāts un īstā āda,
- trīs kartona gabali (mugura un divi sānu gabali) tiek pielīmēti pie ādas gabala,
- plastikāts vai audums tiek pielīmēti pie sānu kartona gabaliem,
- vāku stūri tiek pārklāti ar ādu (pēc izvēles),
- kad vāks ir pilnībā izkaltis, tas tiek piestiprināts pie grāmatas ar speciālu ūdenī šķīstošu līmi un nolikts zem īpašas preses, lai kalstu,
- nākošais posms ir mākslinieciskā apzeltīšana, kurā tiek plaši izmantota tradicionālā tehnika; nepieciešamie materiāli ir 22 karātu zelts (zelta folijas veidā, kas tiek piestiprināta pie papīra berzējot) un metāli; vietā, kur tiks veikts apzeltījums, uz vāka tiek uzklāts albumīns,
- tad metāls tiek sakarsēts un stingri piestiprināts pie ādas, lai drukātu burtus; grāmata tiek pārklāta ar eļļu un iztīrīta; tagad grāmatas iesiešanas process ir pabeigts,
- meistara māksla atstāj pēdas skaistās grāmatās.

Grāmatu iesiešanas kurss

Grāmatu/ preses izdevumu iesiešana

Materiāli un darbarīki

- tezaki: koka instruments, kas ir nepieciešams grāmatas sašūšanai,
- adata un diegs,
- prese,
- līme,
- marle,
- šķēres malu nogriešanai,
- tureklis.

Posmi

1. Izņemiet visas saspraudes no folio/ žurnāliem, kurus jūs vēlaties sašūt (1. att.).
2. Izlīdziniet visus žurnālus un, turot tos, izveidojiet rievas to mugurās. Kad jūs esat to izdarījuši, grāmata ir gatava iesiešanai (2. att.).
3. Novietojiet visus žurnāla eksemplārus uz iešūšanas soliņa, ko sauc par "tezaki". Izvelciet diegus no "tezaki" caur rievām, ko jūs jau esat izveidojuši žurnālu mugurās, un sāciet šūt tos ar adatu un diegu (3. un 4. att.).
4. Kad žurnāli ir sašūti, nogrieziet diegus no "tezaki" un piestipriniet divas baltas lapas, kas kalpos kā grāmatas pirmā un pēdējā lapa. Tad saspiediet grāmatu ar presi (5. un 6. att.).
5. Uzlieciet līmi grāmatas mugurai un piestipriniet "kefalaria" (mazus ādas gabaliņus) (7. un 8. att.).
6. Kad ir piestiprināta marle, pielīmējiet papīru mugurai tā, lai iesiešana būtu vieglāka (9. att.).
7. Izmēriet grāmatu, un sagatavojiet vākus. Sāciet ar muguras izveidi. Piestipriniet kartonu pie ādas un muguras. Tad sānos pie kartona pielīmējiet plastikātu. Pārbaudiet, vai grāmatas izmēri ir pareizi (10. un 11. att.).
8. Salīmējiet baltās lapas un vākus (kartonu un plastikātu) (12. att.).
9. Nolieciet grāmatu zem preses un gaidiet, kamēr izžūs līme (13. att.).

Grāmatas dekorēšana

Vākus var dekorēt dažādos veidos. Jūs varat uzrakstīt nosaukumu ar zelta burtiem, pielīmēt pie vāka kaltētas lapas un puķes, u.tml.

Lai uzrakstītu nosaukumu ar zelta burtiem, rīkojieties šādi:

1. Novietojiet grāmatu zem apzeltīšanas preses un izgrieziet 22 karātu zelta foliju.
2. Izvēlieties burtu tipu un salieciet pa burtiem nosaukumu.
3. Nolieciet burtus uz turekļa, kas ir sakarsēts uz karstas plāksnes. Tad piespiediet burtus tajā vietā, kur jūs vēlaties uzrakstu. Apzeltījums ir gatavs, un arī grāmata ir gatava. (14. un 15. att.)

Piezīmju grāmatiņas/ fotoalbuma izgatavošana no lapām

Lapu salocīšana

Atkarībā no grāmatas izmēra lielākas lapas var tikt salocītas, piemēram, A3 formāta lapas var tikt salocītas divās un vairāk daļās. Lappuses vēl netiek sagrieztas. Locīšana jāveic ļoti rūpīgi, lai lapas būtu izlīdzinātas. Ir ieteicams izmantot turekli.

Grāmatas baltās lapas tiek nokrāsotas vai ietonētas. Lapai jābūt tikpat augstai kā grāmatai un 2,5 reizes platākai nekā grāmatai. Tā tiek salocīta tieši vidū tā, lai labā puse būtu iekšpusē. Tā jūs izveidojat divas lapas. Pirmā un pēdējā lapa tiek piestiprinātas savām ielocēm.

Iešūšanas vietas atzīmēšana

Salocītajām lapām atzīmē sašūšanas vietas. Parasti grāmatas lejasdaļā ir lielāka mala nekā grāmatas augšdaļā. Tā ir 3-5 cm atkarībā no grāmatas izmēra. Centrālā daļa tiek sadalīta vēlamā veidā, un tiek atzīmētas vietas iesiešanas saitēm. Atzīmēm jābūt precīzās vietās, un tām jābūt caursistām pirms sašūšanas. Adatas acij nav jābūt pārāk lielai.

Sašūšana

Šūšanai jūs varat izmantot 50. izmēra linu diegu. Tas var būt vai nu tievāks, vai resnāks atkarībā no papīra. Tas var arī būt ievaskots atkarībā no tā apstrādes un papīra kvalitātes.

Lapas tiek sašūtas kopā vai nu pa vienai, vai pa divām (zemāk dotie norādījumi ir lapu sašūšanai pa vienai).

Saites tiek izmantotas nostiprināšanai. Kreisā roka tiek iebāzta lapas iekšpusē, un adata tiek iedurta iekšā caur labo caurumu (priekšējā baltā lapa tiek sašūta ar pirmo lappusi), un šis process tiek turpināts, kamēr tiek sasniegta kreisā puse. Diegs tiek nostiepts, velkot to gar grāmatas muguru.

Tiek paņemta jauna lapa un šūta uz labo pusi. Labajā pusē diegs tiek nostiepts, un diega sākums un beigas tiek sasieti stiprā mezglā. Tiek paņemta jauna lapa un šūta uz kreiso pusi, diegs tiek nostiepts un sasiets mezglā ar cilpu starp iepriekšējām lapām. Šis process tiek turpināts līdz pēdējai lappusei, kas tiek sašūta ar aizmugurējo balto lapu.

Diegs vienmēr tiek sasiets mezglā lapas beigās.

Grāmatas muguras nostiprināšana un līmēšana

Grāmatas muguru saspiež ciešāk, savelk saites un salīmē. Grāmata tiek novietota starp platēm un saspiesta tā, ka 5 mm ir atstāti ārpus platēm. Mugura tiek noklāta ar līmi. Grāmata tiek saspiesta, un liekā līme tiek noslaucīta. Kad līme ir izkaltusi, grāmata ir gatava griešanai.

Kad grāmata ir sagriezta, tās mugura tiek noapaļota sitot un izlīdzinot. Pēc tam malas var tikt apgrieztas un nokrāsotas vai apzeltītas.

Saites un muguras nostiprināšana

Saites tiek piestiprinātas pie grāmatas muguras galiem. Tām jābūt tieši tādā pat

platumā kā mugurai. Marle tiek pielīmēta starp saitēm, lai saglabātu muguras formu.

Vāka izgatavošana

Vākiem jābūt vismaz par 4 mm lielākiem nekā grāmatai. Muguras kartons var būt par 2-4 mm plānāks nekā vāka kartons atkarībā no grāmatas izmēra. Muguras kartons tiek noapaļots un pielīmēts pie vāka kartona ar speciālu papīru vai līmlenti.

Starp muguras kartonu un vāka kartonu ir atvēruma mala, kas ir aptuveni 1,5 reizes biezāka par vāka kartonu. Pārbaudiet, vai lapas ir novietotas taisni.

Stūru un vāka papīra/ cita materiāla nostiprināšana

Atkarībā no grāmatas vāka materiāla, stūri var būt nostiprināti ar stīvdrēbi vai ādu vēlamajā platumā. Muguru var arī izgatavot no tā paša materiāla. Stūru un savienojumu izveidei var izmantot turētāju.

Vāka materiāls iet pāri stūriem apmēram 2-3 mm platumā un grāmatas iekšpusē 20-30 mm platumā. Atkarībā no materiāla līme tiek uzklāta vāka materiālam, bet ne kartonam.

Ielikšana vākos

Zem priekšējās baltās lapas tiek nolikts papīrs, kas tiek pārklāts ar līmi līdz locījuma vietai. Locījums tiek saspiests ar lokāmo mašīnu, un vāks tiek iespiests savā vietā. Grāmata tiek pagriezta otrādi, un aizmugurējā baltā lapa tiek piestiprināta tieši tādā pašā veidā. Šī grāmata tiek atstāta zem preses, lai kalst. Balto lapu stiprinājuma atloki tiek pielīmēti grāmatas malām (16.-24. att.).

Könyvkötészet

A kézzel kötött könyvek, csakúgy, mint az eredeti műalkotások mindenki számára kincset jelentenek, aki figyelmet szentel a kézi munka szépségének. Elsődleges szempont az egyedi könyvek előállítása, illetve egy-egy fontos régi könyv restaurálása. Az anyagokat igen kreatív módon lehet felhasználni a könyvkötészetben. Fedő anyagokként papírt, bőrt, növényi részeket, különféle szalagokat és szöveteket lehet felhasználni. A fedőlapként szolgáló papírt és a betétlapokat márványozással, festéssel, színezéssel, illetve különleges papír kiválasztásával lehet érdekesebbé és szebbé varázsolni.

A könyvkötészet története

A könyvkötő művészet magával a könyvvel egyidős. A papiruszra és pergamenre rótt első iratokat, amelyeknek alakja nemigen hasonlított a jelenlegi könyvekre a rongálódástól megóvandó bőrtokokban tartották, majd később fadobozokban, amelyeket a régi görögök „narthekes”-nek neveztek. A könyvkötészet az általunk jelenleg ismert formájában az első keresztény évszázadokban jelent meg, főként azért, mivel a kéziratokat már nem tekercsekre, hanem lapokra írták, amelyek lassanként a jelenleg is ismert könyvalakot öltötték. A lapokat egy vagy két fonállal egy bőrcsíkra varrták fel, és az így összevarrott lapokat vékony táblák közé helyzeték. A bőrcsíkokat felhasználták a könyvfedelek rögzítésére. A könyvborítókat bőrből, selyemből vagy bársonyból készítették.

Az időszámításunk szerinti 6. Század óta a könyveket gazdagon díszítették zománccal, elefántcsonttal és drágakövekkel. A bizánci korban a vörös selyem is nagyon népszerű volt. Az első és utolsó lapok védelme érdekében a könyv belsejét a könyvméret kétszeresének megfelelő nagyságú pergamen lapokkal díszítették. Ezeket a könyv elejére és hátuljára rögzített védőlapokat a bizánciak „parafylla”-nak nevezték. A könyvfűzést „stachoma”-nak nevezték, ezt a feladatot végző mesterembereket pedig „stachotes”-nek.

A korai középkor során mind Bizáncban, mind Nyugat-Európában a gazdagon díszített eredeti bizánci kötés elavulttá vált. A könyveket egyszerű, szerzetesi stílusban kötötték. Nagyon népszerűek voltak az arannyal díszített szattyánbőr kötések, különösen a Korán és egyéb arab nyelvű kéziratos könyvek esetében. Az arab könyvkötészet egyik jellegzetessége, hogy a felső borítót megnagyobbították az elülső rész védelme érdekében. A keresztes hadjáratok során ismét a luxus kivitelezésű pompás kötések jöttek divatba.

A könyvek kötését aranyozott vagy ezüst gombok, metszett sarkok és láncok egészítették ki. A metszett mintákkal, vagy bevésett feliratokkal díszített ezüstből vagy aranyból kovácsolt fedő lapok közé kötött könyvek a bizánci kor után is fennmaradtak. A középkori görög kéziratok esetében a legtöbb könyvkötő mester bőrbe burkolt fedő lapokat használt, amelyeken több nyomott mintát helyeztek el. Ezeket a nyomatokat fa vagy fém sablonnal készítették. Ha nem fát használtak, azt kartonnal helyettesítették, amelyet több régi kézirat lap összeragasztásával állítottak elő. Az utókor számos figyelemre méltó kézirat birtokába

jutott akkor, amikor az így összeragasztott könyvtáblák szétestek.

A humanista korszakban az elegáns könyvkötészeti stílus nagyon népszerű volt Itáliában, ahol a könyveket drága kelmékbe, vagy pergamenbe kötötték, és képekkel vagy miniatúrákkal díszítették. Ebben a korszakban a karton fedőlap lassanként kiszorította a fát. A könyvnyomtatás elterjedésével ez a tendencia csak fokozódott.

A könyvnyomtatás feltalálása és elterjedése nyomán a könyv egyre elterjedtebbé vált. A költséges könyvkötések előállítására már nem állt rendelkezésre elegendő idő, és a kivételes esetektől eltekintve nem is volt rájuk szükség. A 15. század végén a könyvek kisebbé, könnyebbekké, könnyebben kezelhetőkké váltak. Az „Aldines" (Aldo Manuzi) féle bőr- vagy pergamen kötésnek az eleganciát tekintve máig nincs párja. A 16. század során Itáliában ügyes tervezők alakították meg a könyvkötészeti díszítményeket. Ennek a kornak az írástudói könyveiket koronáikkal, címereikkel és pajzsaikkal díszítették.

A 16. század közepén Franciaország vált a könyvkötő mesterség központjává. A Nagy Francai Forradalom arra törekedett, hogy a könyvekből minden a letűnt arisztokráciára utaló jelet eltüntessen. Ez az oka annak, hogy a könyvkötő művészet számos remekművét megcsonkították. Mostanra ismét a francia iskola vált a legjelentősebbé.

A magyar kiadványok esetében a könyvkötészet és a könyvborítók követik a hagyományokat. Gyomaendrődön nyomdamúzeum van, ahol a régi képek, történelmi dokumentumok és kiadványok mellett nyomdagépek és könyvkötő felszerelések láthatók.

A világhírű Corvina-kötések után a magyar könyvkötészet legfőbb mecénásai azok a főpapok voltak akik megőrizték a hagyományos táblák közé kötött és ezüst rögzítő lapokkal ellátott misekönyvet. Magas minőséget képviseltek a 17. Századi erdélyi és debreceni kötések. Ezen a területen sok könyvkötő mester munkálkodott. Ezeket a kötéseket német, holland és francia minták után készítették, bár megvoltak az egyedi jellegzetességeik is. A könyvborítók az aranyművesek munkáját dicsérték: ők látták el a kötéseket ezüst csatokkal és rögzítésekkel.

A 18. században Budán készült kötések ügyes mesterekről és az ő jó ízlésükről tanúskodnak. Ebben az évszázadban a debreceni színes juhbőr kötés tett szert jelentős népszerűségre. Ennek az aranykora 1750 és 1835 közé tehető. A kötések fedő tábláit sárga borjúbőrrel ékesítették. A magyar stílusú díszítéseket sütővasakkal állították elő. A díszítmények nagyon színesek voltak. Arany, karmazsinpiros, zöld, kék, lila színek váltakoztak a juhbőr kötés sárga alapszínével. A tökéletesen megtervezett díszítés olyan teljes egészet alkotott, amely bővelkedett érdekes vonalakban és különféle színekben. A díszítményeken némi keleti behatás is tetten érhető volt.

A Corvinák után a debreceni könyvkötő műhelyek termékei a magyar könyvkötő művészet legjelentősebb alkotásai. Legnagyobb előnyük abban rejlett, hogy az alkalmazott motívumokat egyebütt nem használták, mivel ezek eredeti magyar díszítmények voltak, amelyek formakincsüket a magyar népművészetből merítették.

Könyvkötészet Görögországban

Görögországban a könyvkötésnek három formája lehetséges: papírkötés, textil- vagy

bőrkötés. A bőrkötés az összes kötésfajta közül a legbonyolultabb és legösszetettebb.

A hagyományos könyvkötés az alábbi műveleti sorrendet követi:

- A bekötendő oldalak sorrendbe szedése és összerendezése.
- A lapok összevarrása a „tezaki" nevű hagyományos faszerszámon.
- A lapszélek bekenése ragasztóval és a könyv felfűzése
- A gerinc homorú ívelt alakúra kalapálása.
- A címszalagok elhelyezése.
- A könyv fedele külön készül el, a pontosan meghatározott méretek szerint.
- Az anyagok között vastag karton, műanyag és valódi bőr szerepelnek.
- A három papírkarton darabot (a gerincet és a két oldalsó borítót a bőrhöz) enyvezik.
- A műanyagot vagy a textíliát az oldalsó papírkartonokhoz ragasztják.
- A fedél sarkaihoz bőrt használnak (választható lehetőség).
- Miután a fedél alaposan megszáradt, azt különleges vízben oldódó ragasztóval ragasztják a könyvhöz, és a száradás idejére megfelelő speciális présbe szorítják.
- A következő munkafázis a művészi aranyozás. A hagyományos technika széles körben elterjedt. Szükséges anyagok: 22 karátos arany (aranyfüst levelek formájában, amelyeket dörzsöléssel visznek fel a papírra), továbbá ólomtartalmú fémek. Azokon a helyeken, ahol a könyvfedelet aranyozni kívánják, albumint kell használni.
- A következő lépésben a fémeket felmelegítik, és nagyon szilárdan felhelyezik a bőrre, hogy a betűket nyomtatni lehessen. A könyvet olajjal vonják be, majd letisztítják. Ezzel be is fejeződik a könyvkötés folyamata.
- A mester szaktudását a gyönyörűen bekötött könyvek tükrözik.

Könyvkötő tanfolyam

Egy könyv / folyóirat évfolyamának bekötése

Anyagok és szerszámok:

- Tezaki: faszerszám, amely a könyv összevarrásához szükséges
- Tű és cérna
- Prés
- Ragasztó
- Géz (pólya)
- Olló a szélekhez
- Tartó (rögzítő)

Műveletek:

1. Távolítsa el az összes gémkapcsot a lapokból / magazinokból, amelyeket be akar kötni. (1. ábra)
2. Rendezze össze a folyóirat számait, majd szorosan fogva azokat vágjon vájatot a gerincükbe. Miután ezt elvégezte, a könyv kész az összevarrásra (2. ábra)
3. Helyezze az összes folyóirat-számot a „tezaki" nevű varrópad mellé. A „tezaki"-tól kiindulva a cérnát fűzze át azokon a vájatokon, amelyet a folyóirat-számok gerincén már elkészített, és kezdje el azokat összevarrni a tűvel és a cérnával. (3. és 4. ábra).
4. Miután a varrást befejezte, a szálakat vágja le a „tezaki"-ról és helyezzen be két fehér lapot, amelyek a könyv előzék lapjait fogják alkotni. Ezután szorítsa be a könyvet egy présbe (5. és 6. ábra).
5. Ragasztózza be a könyv gerincét és rögzítse a „kefalaria"-t (kis bőrdarabok). (7. és 8. ábra)
6. Miután a gézt felrakta, ragasszon papírt a gerincre, hogy a könyv bekötése könnyebbé váljék. (9. ábra).
7. Mérje meg a könyvet és készítse el a fedő lapot. A gerinc megmunkálásával kezdje. A kartont illessze a bőrhöz és a

gerinchez. Utána ragasszon műanyagot az oldalakra, a papírkarton fölé. Ellenőrizze, hogy a könyv méretei megfelelőek-e. (10. és 11. ábra).

8. Ragassza össze az előzék lapokat és a fedő lapot (papírkarton és műanyag). (12. ábra)
9. Ismét préselje össze a könyvet, és várjon, amíg a ragasztó megszárad. (13. ábra)

A könyv díszítése

A könyv fedele sokféle módon díszíthető. Felírhatja rá a címet aranybetűkkel, vagy szárított leveleket és virágokat ragaszthat rá.

Az arany címbetűk a következő módon készülnek:

1. Helyezze a könyvet a csúszó prés alá, és vágja ki a 22 karátos arany leveleket.
2. Válassza ki a betű típust, és a címszavak betűit.
3. Helyezze a leveleket a tartóra, amely egy forró lemezen van melegítve. Utána préselje rá arra a helyre, ahová a szavakat nyomtatni akarta. Ezzel az aranyozás elkészült. Ezzel a könyv is készen van. (14. és 15. ábra).

Jegyzetfüzet / fényképalbum készítése papírlapokból

A papírlapok hajtogatása

A könyv méretétől függően az oldalakat nagyobb oldalakból lehet kisebbekre hajtogatni, például az A3-as oldalt egyszer és még egyszer össze lehet hajtani. A lapok most még nincsenek felvágva. A hajtogatást óvatosan kell végezni, hogy a lapok elvágólagosak legyenek. Hasznos dolog csonthajtogatót használni.

A könyv előzéklapjai színezettek vagy márványozottak. Az előzéklap olyan magas, mint a könyv és 2,5-ször vastagabb, mint a könyv. Középen van összehajtva úgy, hogy a jobb oldala legyen belül. Ebből kettőt kell készíteni. A könyv első és utolsó oldalai saját hajtásaikhoz vannak rögzítve.

A varrás jelölése

A varrási helyek az összehajtott oldalakon be vannak jelölve. Szokás szerint a könyvnek alul nagyobb margója van, mint felül, ez 3 – 5 cm, a könyv méretétől függően. A középső rész a kívánt módon van felosztva, és meg vannak jelölve a kötő gézek és szalagok helyei. A jelöléseknek a pontos helyeken kell lenniük, és azokat a varrá előtt át kell lyukasztani. A tű lyuka ne legyen túl nagy.

A varráshoz használhat például 50-es sodort lenfonalat. A papírtól függően lehet vékonyabb vagy vastagabb, vagy a papír kikészítésétől és minőségétől függően lehet viaszos.

Az oldalakat egyenként vagy párosával kell összevarrni. (Az alábbi útmutatás az egyenkénti összevarrásra vonatkozik).

A rögzítéshez szalagokat vagy gézt kell használni. A bal kezet kell az oldal belső oldalára helyezni, a tűt pedig a jobb szélső lyukba kell beleszúrni (az elülső előzéklapot össze kell varrni az első lappal), és ezt kell folytatni, amíg el nem érünk a bal oldalra. A fonalat a gerinc mentén húzzuk szorosra.

Új oldalt veszünk, és azt jobb felé haladva varrjuk. A jobb oldalon a fonalat szorosra húzzuk, és a fonal elejét és a tűben lévő fonalat kemény csomóra kötjük. Újabb lapot veszünk, amelyet bal felé haladva varrunk, a fonalat szorosra húzzuk és csomóra kötjük, úgy, hogy a hurok az előző lap felőli oldalra essen. Ezt így folytatjuk az utolsó oldalig, amelyet a hátsó előzéklappal kell összevarrni.

A fonal mindig a lapok végén lévő csomókkal folytatódik.

A gerinc szorossá tétele és ragasztása

A gerincet szorosabbra kell ütögetni, a szalagokat szorosabbra kell húzni, és össze kell ragasztani. A könyvet lemezek közé helyezzük, és úgy préseljük össze, hogy a lapok 5mm-rel túlnyúljanak a lemezeken. Ecsettel ragasztót kenünk a gerincre. A könyvet összepréseljük, a felesleges ragasztót letöröljük. Miután a ragasztó megszáradt, a könyv vágásra készt.

A vágás után a gerincet ütögetéssel és egyenletes forgatással domborúra alakíthatjuk. Ezután a lapszéleket díszíthetjük színezhetjük, vagy aranyozhatjuk.

Címsorok felhelyezése és a gerinc megerősítése

A címsorokat a könyv gerincének végeihez erősítjük. Ezeknek ugyanolyan széleseknek kell lenniük, mint a gerincnek. A szalagok közé gézt (pólyát) ragasztunk, hogy az megtartsa a gerinc alakját.

A tok elkészítése

A fedeleknek legalább 4 mm-rel nagyobbaknak kell lenniük, mint a könyvnek. A gerinc-lemez lehet vékonyabb a fedő tábla pedig 2 – 4 mm-rel nagyobb a könyv méretétől függően. A gerinc-lemezt domborúvá alakítjuk és erős csomagolópapírral vagy ragasztószalaggal a fedő lapokhoz ragasztjuk. A gerinc-lemez és a fedő lap között van egy hézag, ami 1,5-szer olyan vastag, mint a fedő lap. Ellenőrizze az egyenességet.

A sarkok megerősítése és borító papír / egyéb anyag

A könyv fedelének anyagától függően, a sarkakat a kívánt szélességben szabóvászonnal vagy bőrrel erősíthetjük meg. A gerinc készülhet ugyanebből az anyagból. A sarkok és illesztések elkészítéséhez csont hajtogatót használnak.

A burkoló papír mintegy 2 – 3 mm-rel nyúlik túl a sarkokon és 20 – 30 mm-rel nyúlik bele a könyvbe. Az anyagtól függően ecsettel ragasztót vagy csirizt kenünk a burkolóanyagra, de nem a fedő táblára.

Kötés befejezése

Az elülső előzéklap alá egy papírlapot helyezünk, amelyet azután a hajtásig bekenünk csirizzel. A hajtást csont hajtogatóval lenyomjuk és a fedelet a helyére nyomjuk. Ezután megfordítjuk a könyvet és az előzéklapot ugyanilyen módon beillesztjük. A könyvet egy prés alatt száradni hagyjuk. Az előzék lapok rögzítő hajtókáit a könyv oldalaihoz ragasztjuk. (16 – 24. ábra).

Contents

To the reader	1
Βιβλιοδεσία	2
Bookbinding	12
Kirjansidonta	17
Raamatuköitmine	22
Grāmatu iesiešana	27
Könyvkötészet	32

Publisher	Adult Education Centre of Kuusankoski
Editor	Seppo Tahvanainen
Working Group	Sofia Charalambidou, Comission of Popular Education of Pieria, Greece (coordinator), Uudo Laane, Rääma Noorte Ühing, Estonia, Katalin Szikoráne Dénes, Petöfi Kulturalis KHT, Hungary, Tarja Laakso, Adult Education Centre of Kuusankoski, Finland, Ina Dūda, Latgales Amatniecības Meistaru Skola, Latvia,
Photos	Paraskevas Kalpaktsoglou, Tarja Laakso
Logo of the Project	Tuija Nikunen
Translatings	Virpi Kuusela, Kätlin Kask, Vija Pleiksne-Gutane, Giorgios Archontas, TIT Translation agency Orosháza
Layout	Printing Office of the Town Kuusankoski
Printed in	HR Lomakepaino Oy, Kuusankoski 2003

Education and Culture

Socrates

This project has been carried out with the support of the European Community in the framework of the Socrates programme. The content of this project does not necessarily reflect the position of the European Community, nor does it involve any responsibility on the part of the European Community.

Education and Culture
Socrates